

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 2445/2013

Pronunțată în ședință publică, astăzi 23 aprilie 2013.

Prin acțiunea înregistrată la data de 26 februarie 2010 la Tribunalul București, reclamanta A.B. a chemat în judecată pe pârâtul I.B. și a solicitat în raport de probele ce vor fi administrate să se constate: încălcarea dreptului la imagine, onoare, demnitate și viață privată ca urmare a unei campanii denigratoare și batjocoritoare desfășurată de pârât la adresa reclamantei; obligarea pârâtului la plata sumei de 100.000 euro, reprezentând daune morale pentru atingerea adusă dreptului la onoare, reputație și imagine, precum și dreptului la viață privată și de familie; obligarea pârâtului să publice, pe cheltuiala sa, hotărârea pronunțată de instanță în cazul admiterii acțiunii în trei ziare de largă circulație respectiv: E.Z., L., J.N.; înlăturarea tuturor articolelor, comentariilor și filmelor conținute pe site-ul w.w.w.i.b.com sau pe oricare alt site aparținând pârâtului, care aduc atingere onoarei, demnității și imaginii reclamantei; obligarea pârâtului de a înlătura pe cheltuiala sa, din cadrul tuturor site-urilor web, filmul publicat de pârât, care produce în continuare o gravă atingere drepturilor nepatrimoniale aparținând reclamantei.

În motivarea acțiunii s-a arătat că începând cu luna iunie 2008, pârâtul care este ziarist în cadrul Trustului I., respectiv la A. 1 și 3, a început să desfășoare împotriva reclamantei o campanie denigratoare pentru a prejudicia în special imaginea publică și activitatea politică a acesteia, astfel că pârâtul a publicat de site-ul de blog intitulat „B. pe surse” ce îi aparține mai multe articole cu caracter denigrator și batjocoritor la adresa reclamantei.

Că reclamanta a absolvit cursurile unei universități de prestigiu internațional, iar din anul 2003 când a revenit în România a deținut importante funcții publice în cadrul Guvernului României, Ministerului de Externe, Senatului României, totodată fiind lector universitar la Universitatea „D.C.”.

A mai arătat reclamanta că în plan politic a inițiat mai multe proiecte în zona socială, că în cadrul Partidului Social Democrat deține funcții importante și că pârâtul, pentru cel puțin un interval de patru luni, în plină perioadă de alegeri parlamentare și prezidențiale a formulat afirmații defăimătoare și calomnioase la adresa reclamantei, în condițiile în care aceasta era confirmată drept candidat cu șanse reale din partea Partid Social Democrat pentru funcția de deputat în colegiul M., județul Vaslui, totodată reclamanta fiind un posibil candidat cu șanse de Ministru al Educației în viitorul Guvern.

S-a mai învederat de către reclamantă și faptul că pârâtul în articolele pe care le-a scris a pus în discuție viața de familie a susnumitei, încercând astfel în mod tendențios să evedențieze existența unor presupuse relații tensionate în familia B. și să creeze în spațiul public imaginea unei femei care întreține relații extraconjugale și este pe cale să divorțeze de soțul ei, astfel că până la data de 18 septembrie 2008 au fost publicate un număr de 17 articole defăimătoare la adresa reclamantei.

În drept au fost invocate prevederile art. 998-999 C. civ., ale art. 54 din Decretul nr. 31/1954 referitor la persoanele fizice și juridice, dispozițiile Legii nr. 193/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei, dispozițiilor înscrise în Codul deontologic al Ziaristului, art. 30 - 31 din Constituția României și art. 10 din CEDO.

Prin cererea precizatoare depusă la dosar la data de 12 aprilie 2010, reclamanta a invocat și prev. art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, solicitând să se constate încălcarea drepturilor reclamantei de a autoriza utilizarea portretului prin publicarea pe blog a fotografiilor care o reprezintă pe reclamantă, totodată pârâtul să fie obligat la înlăturarea tuturor fotografiilor care o reprezintă pe reclamantă fără acordul acesteia publicate pe blogul respectiv.

Pârâtul a formulat în cauză întâmpinare prin care a invocat excepția lipsei de calitate procesuală pasivă, relevând imposibilitatea reclamantei de a prezenta dovezi privind adevărul proprietar al site-ului w.w.w.i.b.com, astfel că afirmațiile petentei conform cărora pârâtul ar fi proprietarul site-ului internet pe care a fost publicat filmul pornografic sunt doar simple supoziții făcute de reclamantă, în realitate fiind vorba de un cont anonim și gratuit al cărui proprietar nu poate fi determinat.

În subsidiar, s-a susținut de către pârât că acțiunea introdusă de reclamantă este neîntemeiată față de necesitatea dezvăluirii adevărului pentru apărarea intereselor societății, totodată arătându-se că atât dreptul intern cât și CEDO

garantează libertatea de exprimare, că în cauză nu sunt îndeplinite elementele răspunderii civile delictuale cum se pretinde de către reclamantă prin cererea de chemare în judecată.

Instanța a încuviințat la cererea părților administrarea probelor cu înscrisuri și interogatorii reciproce.

Prin sentința civilă nr. 524 din 28 martie 2011 pronunțată de Tribunalul București, secția a III-a civilă, s-a admis în parte acțiunea introdusă de reclamanta A.B., împotriva pârâtului I.B., s-a constatat că reclamantei i-au fost încălcate drepturi cu caracter nepatrimonial privind imaginea, onoarea, demnitatea și viața privată, a fost obligat pârâtul la plata sumei de 70.000 euro, echivalent în RON la data plății cu titlu de daune morale, a fost obligat pârâtul să publice pe cheltuiala sa hotărârea pronunțată în 3 zile de largă circulație și să înlătore articolele, comentariile și filmele conținute pe site-ul w.w.w.i.b.com sau pe oricare alt site aparținând pârâtului care este de natură să aducă atingere onoarei, demnității și imaginii reclamantei, a fost obligat pârâtul să înlătore pe cheltuiala sa din cadrul tuturor site-urilor web - filmul publicat de pârât care aduce atingere drepturilor nepatrimoniale ale reclamantei. A fost obligat pârâtul la 5.854 RON cheltuieli de judecată.

În motivarea sentinței s-au reținut următoarele.

Sub aspectul calității procesuale pasive, susținerile formulate de pârât au fost apreciate ca neîntemeiate, fiind înlăturate față de ansamblul dovezilor existente la dosar care demonstrează că pârâtul este semnatarul articolelor defăimătoare la adresa reclamantei publicate în cadrul blogului „B. pe surse” – i.b.com, acest blog fiind închis de către pârât la scurt timp după ce a fost introdusă de reclamantă prezenta cerere de chemare în judecată.

Tribunalul a avut în vedere că articolele publicate în cadrul blogului intitulat „B. pe surse” au fost semnate sub aceeași denumire „I.”, rezultând din dovezile aflate la dosar că pârâtul era cunoscut în media sub acest nume pe de altă parte calitatea pârâtului de beneficiar asupra contului bancar Banca R.D. indicat în cadrul blogului „B. pe surse” fiind demonstrată prin validarea tranzacției desfășurată la data de 20 iulie 2010, toate situațiile expuse mai sus fiind de natură să infirme alegațiile făcute de pârât în sensul că nu ar avea calitate procesuală pasivă în prezenta cauză.

Examinând ansamblul probator al cauzei, instanța a apreciat că acțiunea formulată de reclamantă este întemeiată, pentru următoarele considerente.

Reclamanta a investit instanța cu judecarea unei cereri fondată pe dispozițiile art. 998-999 C. civ. care reglementează răspunderea civilă delictuală, stabilind că: Orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat a-l repara. Omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa”.

Instanța a considerat că în cauza dedusă judecării sunt întrunite aceste cerințe, rezultând din probele aflate la dosar că pârâtul care este jurnalist în cadrul unuia dintre cele mai importante trusturi de presă și de televiziune este autorul și semnatarul mai multor articole publicate în cadrul blogului „B. pe surse” și ca atare inițiatorul scandalului mediatic declanșat împotriva reclamantei.

Pe de altă parte, instanța a înlăturat ca nefondate susținerile făcute de pârât în sensul că reclamanta nu ar fi luat atitudine față de postarea filmului pornografic, sub acest aspect rezultând din piesele dosarului că petenta fiind prezentă în cadrul emisiunii de televiziune „N.”, difuzată pe postul B. a afirmat că prin publicarea celor două articole a fost asociată tendențios cu protagonista casetei pornografice, iar ulterior la data de 12 octombrie 2008, reclamanta a publicat rezultatele unei expertize extrajudiciare în care se arată că expertul a analizat imaginile care existau pe blogul numit „B. pe surse”.

Prin cererea precizatoare depusă la dosar la data de 12 aprilie 2010, reclamanta a solicitat ca în temeiul art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor să se constate că pârâtul a încălcat drepturile reclamantei de a autoriza utilizarea portretului prin publicarea pe blog a fotografiilor care o reprezintă pe reclamantă.

Un alt element care trebuie probat pentru a putea fi antrenată răspunderea civilă delictuală este cel privitor la vinovăție.

Instanța a considerat că în cauza de față este evidentă vinovăția pârâtului care de altfel a fost prima persoană care a asociat numele reclamantei cu protagonista filmulețului pornografic postat pe blog, sub acest aspect însuși titlul art. realizează această asociere de natură să declanșeze acest intens scandal mediatic și prin care s-a urmărit de către pârât compromiterea în mod definitiv a imaginii politice a reclamantei.

În privința vinovăției pârâtului, instanța a avut în vedere prev. art. 999 C. civ. care antrenează răspunderea celui care a comis fapta ilicită cauzatoare de prejudiciu fie ca urmare a intenției directe, fie sub forma culpei prin neglijență.

Referitor la prejudiciu, instanța a reținut că prin intermediul ansamblului probator al cauzei a fost dovedită intensă campanie denigratoare la adresa reclamantei și care a fost desfășurată de pârât prin publicarea articolelor respective pe blogul intitulat „B. pe surse” și postarea pe internet a filmulețului pornografic, aceste fapte ilicite comise de pârât fiind de natură să încalce în mod grav drepturile nepatrimoniale ale reclamantei și anume dreptul la onoare, demnitate, la imagine și viață privată.

La stabilirea cuantumului daunelor morale cuvenite reclamantei, instanța a avut în vedere că reclamanta este lector în cadrul unei Universități din București, este avocat în cadrul unei firme de avocatură, membru al unui partid politic, iar la momentul declanșării scandalului mediatic, reclamanta era desemnată candidat la funcția de deputat în Parlamentul României.

Totodată, au fost avute în vedere de instanță și consecințele acestor acțiuni defăimătoare desfășurate de pârât și în ceea ce privește viața privată și de familie a reclamantei inclusiv influența și afectarea emoțională nefavorabilă a copilului minor rezultat din căsătoria reclamantei cu M.B., căsătorie ce s-ar fi putut destrăma ca urmare a acestui scandal pornografic inițiat de pârât.

Date fiind considerentele expuse și în concordanță cu prevederile legale incidente în cauză, întrucât sunt îndeplinite elementele răspunderii civile delictuale, acțiunea introdusă de reclamantă, ulterior precizată a fost admisă în parte, astfel că pârâtul a fost obligat la plata de daune morale pe care instanța le estimează la suma de 70.000 euro, echivalent în RON la data plății.

Totodată instanța a constatat că reclamantei i-au fost încălcate drepturi cu caracter nepatrimonial privind imaginea, onoarea, demnitatea și viața privată.

Sub acest aspect instanța a avut în vedere faptele ilicite săvârșite de pârât care fără a avea consimțământul reclamantei a utilizat fotografiile și imagini care conțin portretul acesteia publicându-le pe blogul aflat la adresa w.w.i.b.com, fiind astfel nesocotite prevederile art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, text care stabilește că: „utilizarea unei opere care conține un portret necesită consimțământul persoanei reprezentate în acel portret”.

Instanța a dispus obligarea pârâtului să publice pe cheltuiala sa hotărârea pronunțată în 3 ziare de largă circulație și să înlăture articolele, comentariile și filmele conținute pe site-ul blog spot ce îi aparține, care este de natură să aducă atingere onoarei, demnității și imaginii reclamantei.

Totodată, pârâtul a fost obligat să înlăture pe cheltuiala sa din cadrul tuturor site-urilor web, filmul pe care l-a publicat și care aduce atingere drepturilor patrimoniale ale reclamantei.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâtul B.I., solicitând în principal admiterea acestuia, anularea sentinței apelate ca urmare a încălcării de către prima instanță, iar în subsidiar a solicitat admiterea apelului, schimbarea în tot a sentinței apelate și pe cale de consecință, respingerea acțiunii introduse de intimata - reclamantă.

În motivarea apelului, pârâtul a arătat că prin cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă, una dintre faptele ilicite pe care se întemeiază acțiunea era încălcarea de către pârât a prevederilor legale privitoare la dreptul de autor din Legea nr. 8/1996. Reclamanta a invocat prevederile art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe și a reiterat instanței solicitarea privind constatarea încălcării drepturilor sale de a autoriza utilizarea portretului ei prin publicarea unor fotografii.

În privința pretinselor fapte ilicite reținute de instanță, pârâtul a invocat faptul că instanța de fond consideră ca fiind o faptă ilicită și utilizarea imaginilor intime prin publicarea fotografiilor pe blog, invocând în acest sens prevederile Legii nr. 8/1996 privind drepturile de autor.

Apelantul învederează instanței că intimata a fost în mai multe rânduri pe prima pagină a ziarelor, în special cele de scandal, fiind în permanență un subiect de presă și că publicarea fotografiilor nu a dezvăluit nici un detaliu al vieții private. În ceea ce privește filmul asociat cu numele intimatei - reclamante, a fost publicat inițial pe alte site-uri de internet, decât cel reținut de instanța de fond.

Referitor la inexistența unei campanii împotriva intimatei: cele 22 articole publicate pe b. „pe surse” au fost determinate de evenimente politice, unele dintre ele făcute cunoscute chiar de intimată.

Faptul că b. „pe surse” a conținut articole în legătură cu intimata se datorează faptului că este un om politic cunoscut, deținând funcții de conducere în Partidul Social Democrat, o candidată la alegeri parlamentare și un posibil ministru în

Guvernul României.

S-a susținut de către apelant că, în același timp intimata a fost implicată în numeroase scandaluri pe care ea le-a provocat și care au fost pe larg mediatizate. Referitor la faptul că intimata și-a înscenat propriul divorț, se arată că aceasta a construit un scenariu prin care o persoană necunoscută i-ar fi sustras actele și ar fi încercat să divorțeze.

Un alt episod despre viața privată a intimei, făcut public de către aceasta, s-a referit la schimbul de SMS-uri „deocheate” cu sociologul M.P., precum și publicarea stenogramelor convorbirilor dintre cei doi.

Apelantul-pârât a susținut că propriile acțiuni ale intimei de aducere în atenția publică a unei vieți private controversate, împreună cu contextul candidaturii pentru funcția de deputat, precum și posibilitatea de a deveni ministrul educației, au constituit motivul publicării articolelor legate de persoana intimei.

Apelantul a arătat că nu există prejudiciu pentru intimata - reclamantă, deoarece nu i-a fost afectată nici una dintre activitățile publice și pozițiile deținute în sensul că a rămas lector în cadrul Universității D.C., este în continuare avocat la firma de Avocatură B.G. și nu a împiedicat-o nimic să candideze pentru alegerile parlamentare din noiembrie 2008, din partea Partidului Social Democrat pentru colegiul SUA - Canada.

S-a mai arătat de către apelant că nu a fost stabilită o legătură de cauzalitate între pretinsele fapte ilicite și producerea unui prejudiciu și nu este întrunită nici condiția vinovăției întrucât autorul art. a acționat cu bună - credință.

S-a învederat că sentința apelată reprezintă o încălcare gravă, nejustificată și vădit disproporționată a libertății de exprimare a jurnalistului garantată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În măsura în care se exercită dreptul la exprimare și la informare prin mass - media, nu există faptă ilicită, iar protecția vieții private garantată de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie în echilibru cu libertatea de exprimare, garantată de art. 10 al Convenției.

A fost invocată jurisprudența Convenției Europene a Drepturilor Omului, respectiv cauzele Van Hannover contra Germaniei, Nikula împotriva Finlandei și Wille împotriva Liechtenstein, arătându-se că acțiunea intimei-reclamante reprezintă o încercare de intimidare din partea unui politician la adresa unui jurnalist, lucru inacceptabil într-o societate democratică și într-un stat membru al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În fine, o ultimă critică vizează stabilirea în sarcina pârâtului a obligației de a înlătura pe cheltuiala sa din cadrul tuturor site-urile web filmul publicat de pârât, de vreme ce nu există nici un mijloc prin care proprietarul unui site de internet să fie constrâns de către o persoană privată să modifice conținutul acestuia.

Prin decizia civilă nr. 147 A din 03 aprilie 2012, Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, a admis apelul, a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a obligat pe pârât la plata sumei de 20.000 euro, echivalent în RON la data plății, cu titlu de daune morale, către reclamantă. A respins capătul de cerere privind obligarea pârâtului să înlătura pe cheltuiala sa, din cadrul tuturor site-urilor web, filmul publicat de pârât. A menținut restul dispozițiilor sentinței. A compensat cheltuielile de judecată efectuate de părți, în fond și apel.

În motivarea deciziei s-au reținut următoarele.

Apelul pârâtului B.I., este întemeiat sub aspectul stabilirii în sarcina pârâtului a obligației de a înlătura pe cheltuiala sa din cadrul tuturor site-urile web filmul publicat de pârât, precum și în ceea ce privește cuantumului sumei ce reprezintă valoarea daunelor morale acordate reclamantei.

Pentru a institui în sarcina pârâtului obligația de a înlătura de pe un site - web un anumit material de presă, trebuie ca acesta din urmă să poarte răspunderea juridică pentru site-ul respectiv, în sensul că are un drept de administrare al acestuia sau un alt drept care-i permite să posteze sau să înlătura articolele postate pe acesta.

În măsura în care nu se poate stabili existența unei răspunderi juridice în sarcina apelantului - pârât pentru site-urile de pe internet unde au fost postate articole defăimătoare la adresa reclamantei, nu se poate institui pentru pârât obligația de a înlătura pe cheltuiala sa din cadrul tuturor site-urile web filmul sau articolele publicate, întrucât nu există teme de drept în acest sens.

Există însă teme de drept pentru site-ul pe care îl administrează pârâtul sau pentru care are un alt drept ce-i permite să posteze sau să înlătura articolele ce apar în cadrul acestuia, astfel încât obligația poate fi menținută pentru site-ul ce aparține apelantului, respectiv w.w.w.i.b.com.

În ceea ce privește cuantumului sumei ce reprezintă daune morale acordate reclamantei, instanța apreciază că acesta

trebuie raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, jurisprudență din care reiese că sumele acordate rareori depășesc cuantumul de 20.000 euro pentru încălcările constatate de instanța europeană (cauza Străin contra României, Curtea Europeană a acordat 5000 euro daune morale; cauza Păun contra României, Curtea a acordat daune morale în valoare de 8000 de euro). Din examinarea practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea constată că nici instanța europeană, atunci când acordă despăgubiri morale, nu operează cu criteriile de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate.

De asemenea, instanța a luat în considerare la cuantificarea daunelor morale și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția civilă și de proprietate intelectuală, publicată pe site-ul propriu, respectiv: decizia nr. 8801 din 28 octombrie 2009 (pentru nelegala arestare preventivă timp de 2 ani instanțele au acordat daune morale în sumă de 200.000 RON); decizia nr. 250 din 21 ianuarie 2010 pronunțată în Dosarul nr. 19788/3/2996 (acordate daune morale în sumă de 5.000 euro pentru condamnare pe nedrept); decizia nr. 320 din 25 ianuarie 2010 pronunțată în Dosarul nr. 148/118/2007 (a fost stabilită suma despăgubirii de 100.000 RON pentru prejudiciul moral rezultat din privarea nelegală de libertate pentru o perioadă de aproximativ o lună); decizia nr. 1141 din 23 februarie 2010 pronunțată în Dosarul nr. 4012/2/2008 (suma de 5.000 euro daune morale pentru o perioadă de arest de 7 ani și 2 luni); decizia nr. 1436 din 24 martie 2010 pronunțată în Dosarul nr. 1865/84/2008 (în care a fost stabilită suma de 15.000 RON cu titlu de daune morale pentru nelegala reține timp de 24 de ore).

În consecință, având în vedere toate aceste criterii și judecând în echitate, instanța apreciază că suma de 20.000 euro acordată intimetei-reclamante, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit constituie o reparație suficientă și echitabilă pentru a oferi o reparație completă pentru atingerea adusă onoarei, reputației și persoanei reclamantei, atât în ceea ce privește viața sa privată cât și cea socială.

Celelalte critici formulate de apelantul - pârât au fost apreciate ca nefondate.

Astfel, în ceea ce privește susținerea lipsei de competență a instanței civile în favoarea instanței specializate în soluționarea cererilor privind dreptul de proprietate intelectuală, aceasta este nefondată deoarece, instanța de fond a soluționat în cadrul secțiilor civile cererea de acordare a daunelor morale. Instanța de apel prin încheierea din data de 25 octombrie 2011 a respins excepția necompetenței funcționale a instanței civile și de înaintare a dosarului către secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală. În cuprinsul încheierii menționate s-a reținut că în raport de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, competența civilă de soluționare a cauzei există pentru cele două secții ale Curții de Apel și că nu există competență funcțională pe orizontală, ci numai între instanțele de grad diferit, astfel încât excepția necompetenței funcționale este lipsită de temei juridic.

În ceea ce privește elementele răspunderii civile delictuale, instanța reține că acestea sunt întrunite în cauză, așa cum în mod corect a statuat Tribunalul București.

În ceea ce privește existența faptei ilicite, Curtea constată că aspectele ce privesc viața privată a intimetei-reclamante, aduse la cunoștința publicului prin intermediul blogului depășesc limitele libertății de expresie, aducând un prejudiciu, nu numai de imagine, dar afectând totodată onoarea și demnitatea acesteia, precum și dreptul la viață privată și de familie.

În cadrul sistemului de drept intern, dar și la nivel european în raport de blocul de convenționalitate instituit de CEDO și de Protocoalele adiționale, se conferă oricărei persoane, dreptul la viață privată și la protejarea acesteia, la liberă exprimare, cu limitările stabilite de textul invocat, precum și dreptul la imagine [art. 8 și 10 din CEDO, precum și art. 30 alin. (6) din Constituția României], acestea constituind un ansamblu de drepturi personale nepatrimoniale ce reprezintă expresia apărării unor valori fundamentale ale statului de drept, așa cum rezultă, atât din preambulul Convenției, cât și din cuprinsul actului fundamental.

Constituția, prin art. 30 alin. (8) instituie răspunderea civilă pentru creația adusă la cunoștința publicului în sarcina editorului sau realizatorului, dar și a autorului acesteia, în condițiile legii.

În jurisprudența Curții Europene a fost analizată în numeroase rânduri interacțiunea dintre libertatea la liberă exprimare și dreptul la viață privată al unei personalități, din orice domeniu sau al unui politician, cum este cazul în speță.

Pentru ca o comunicare publică să fie protejată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, este necesar să existe interesul public, adică acela legat de activitatea politică, instituțională, educațională sau de orice alt aspect profesional al vieții persoanelor ce fac obiectul acelei comunicări. Jurnaliștii trebuie să acționeze, în acest caz, cu bună-credință și respectarea deontologiei profesionale (cauza Cumpănă și Mazăre împotriva României, parag. 102 din hotărârea pronunțată în 2004).

În cauza Stângu și Scutelnicu împotriva României Curtea de la Strasbourg a statuat că articolul de presă se referea la o temă de interes general și deosebit de actual pentru societatea românească, referitoare la corupția existentă la înalți funcționari ce exercita funcții oficiale.

În cauza Lingens contra Austriei din 1985, parag. 42, instanța europeană a arătat că libertatea presei este unul dintre cele mai eficiente mijloace prin care publicul află și își formează opinii despre ideile și atitudinile conducătorilor politici, iar limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuți.

Neîndoielnic că art. 10 parag. 2 din Convenție conferă reputației altora, dreptul de a fi protejată, iar această protecție include și politicienii, însă cerințele acestei protecții trebuie cântărite în raport de interesul dezbaterii publice a chestiunilor politice. S-a statuat că este de datoria presei (parag. 41 din aceeași hotărâre) să transmită informații cu privire la chestiunile de interes public.

În cauză, articolele incriminate de intimata-reclamantă nu privesc chestiuni de interes public, ce au legătură ideile și atitudinile conducătorilor politici, chiar dacă, la un moment dat în cuprinsul motivelor de apel se arată că dezvăluirile din articole au legătură cu candidatura pentru funcția de deputat și cu posibilitatea de a deveni Ministrul Educației.

Pentru a evidenția ceea ce înseamnă interesul public privind dezbaterea chestiunilor politice, în jurisprudența internă s-a statuat că articolul prin care un cunoscut jurnalist și-a exprimat în mod public opinia despre înfățișarea unei persoane, ca femeie, folosind expresii jignitoare, calomnioase și vexatorii nu are legătură cu calitatea de om politic a femeii respective (Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, decizia nr. 120 din 14 martie 2000).

Așadar, dincolo de ceea ce se poate subsuma chestiunilor de interes public, temelor de interes general, elementele de viață privată ale unei persoane, care nu au legătură cu activitatea publică a acesteia nu trebuie să constituie obiectul dreptului la informare, întrucât nu orice interes al publicului trebuie satisfăcut.

În materia comunicării publice, trebuie efectuată distincția între interesul public, așa cum a fost definit în jurisprudența Curții Europene și interesul publicului, așa cum reiese din jurisprudența Consiliului Național al Audiovizualului.

Că este așa, rezultă și dintr-o hotărâre recentă a Consiliului Național al Audiovizualului (decizia nr. 86 din februarie 2012), în care s-a statuat că: „radiodifuzorul a încălcat grav, fără a exista un interes public justificat, un drept fundamental al omului, respectiv dreptul la viață privată, garantat de art. 26 din Constituția României și de legislația din domeniul audiovizualului, legislație armonizată cu cea europeană. (...) nu orice interes al publicului trebuie satisfăcut, iar invocarea dreptului la informare nu poate justifica invadarea vieții private. La difuzarea emisiunii, radiodifuzorul nu a ținut cont de un aspect esențial, anume că imaginile în cauză nu aveau valoare informativă și nu serveau interesul public, ci priveau exclusiv viața privată a d-lui E.B”.

Aspectele menționate trebuie raportate și la reglementările internaționale, mai ales din perspectiva Rezoluției nr. 428/1970, adoptată de Adunarea consultativă a Consiliului Europei care a statuat, în privința conceptului de viață privată, că: “În limitele sale esențiale, dreptul la respectarea vieții private constă în posibilitatea persoanei de a-și duce viața așa cum dorește, cu un minim de ingerințe. Acest drept se referă la viața privată, la viața familială și la aceea a căminului, la integritatea fizică și morală, la onoare și reputație, la faptul de a nu fi prezentat într-o lumină falsă, la nedivulgarea unor fapte inutile și jenante, la publicarea fără autorizare a unor fotografii private, la protecția împotriva spionajului și a indiscrețiilor nejustificate sau inadmisibile, la protecție împotriva utilizării abuzive a comunicațiilor private, la protecția împotriva informațiilor confidențiale comunicate sau primite de către un particular”.

În speță, apelantul-pârât a publicat pe blogul personal un număr de 22 de articole defăimătoare la adresa intimatei-reclamante, privind viața intimă a acesteia, fapte ce nu au legătură cu candidatura acesteia pentru funcția de deputat și cu posibilitatea de a deveni Ministrul Educației.

Același raționament juridic se impune și în ceea ce privește publicarea filmului pornografic, indicându-se în articolele publicate pe blog că în acel film apare intimata-reclamantă, ceea ce este de natură să afecteze grav dreptul la viață privată, demnitatea și onoarea acesteia.

Atât afirmațiile directe cât și insinuările din articole, fără a avea certitudinea identității persoanei din film cu persoana reclamantei au dus la prezentarea acesteia într-o lumină falsă. Pe de altă parte, așa cum a reținut instanța de fond, la data de 12 octombrie 2008, reclamanta a publicat rezultatele unei expertize extrajudiciare în care se arată că expertul a analizat imaginile care existau pe blogul numit „B. pe surse”, infirmând susținerile pârâtului.

Apelantul, în apărarea sa, a invocat existența unor asemănări fizice între persoana care apare în filmul postat pe blog și intimata-reclamantă, ceea ce l-ar fi determinat să scrie articolele menționate, însă o simplă asemănare, fără identificarea

certă a persoanelor, nu justifică virulența discursului și numărul mare al articolelor defăimătoare.

Este neîndoielnic că postarea filmului pe blog și articolele scrise de intimatul-pârât sunt de natură să șocheze opinia publică, aspect permis de libertatea de exprimare (cauza Handyman contra Regatului Unit), însă numai dacă privesc interesul public, nu viața privată a persoanei afectate, mai ales că informațiile publicate nu erau probate și au fost contestate vehement de reclamantă.

Susținerea apelantului că mai multe ziare, publicații și posturi de televiziune au preluat filmul menționat și au publicat articole asemănătoare, nu înlătură răspunderea acestuia pentru publicarea pe blogul său a filmului incriminat sau a afirmațiilor insultătoare la adresa intimatei.

Astfel, atâta timp cât intimata-reclamantă a înțeles să-l cheme în judecată pe apelantul-pârât, raportul juridic de drept civil este analizat de instanță relativ la aceste părți, urmând a se aprecia existența calității procesuale active și a celei pasive, în funcție de natura drepturilor și obligațiilor părților, făcând astfel aplicarea dispozițiilor art. 998-999 C. civ.

În ceea ce privește calitatea procesuală pasivă, în mod corect a reținut Tribunalul că articolele publicate în cadrul blogului intitulat „B. pe surse” au fost semnate sub aceeași denumire „I.”, rezultând din dovezile aflate la dosar că pârâtul era cunoscut în media sub acest nume. S-a reținut de către prima instanță că pârâtul are calitatea de beneficiar al contului bancar Banca R.D. indicat în cadrul blogului „B. pe surse” această calitate fiind demonstrată prin validarea tranzacției desfășurată la data de 20 iulie 2010, conform probelor administrate în cauză.

Susținerea apelantului ca intimata nu a suferit nici un prejudiciu, întrucât nu și-a pierdut nici calitatea de avocat, de cadru didactic sau de candidat în alegeri vine în sprijinul argumentului că articolele publicate priveau numai viața privată a reclamantei, fără legătură cu activitatea sa publică.

Această recunoaștere de către apelant, în cuprinsul motivelor de apel a aspectelor menționate, susține raționamentul instanței cu privire la prezentarea excesivă și nerezonabilă a unor fapte nedovedite, ce a avut drept consecință prejudicierea gravă a imaginii intimatei.

De altfel, din modalitatea de redactare a motivelor de apel și din argumentația adusă în sprijinul acesteia rezultă că nu se contestă că articolele ar fi fost scrise de apelant, invocându-se doar că au mai scris și alte persoane articole defăimătoare și au postat filmul în care apare o persoană cu caracteristici fizice asemănătoare cu cele ale intimatei, ceea ce echivalează cu o recunoaștere a întocmirii articolelor incriminate.

Așadar, apelantul-pârât nu a putut releva existența unui interes public, în sensul definit de jurisprudența CEDO, pentru a justifica ingerința în viața privată a intimatei-reclamante, simplul fapt ca aceasta avea calitatea de politician nu poate înlătura, în totalitate, protecția dreptului la viață privată.

Trebuie subliniat că în lipsa demonstrării unui interes public, în raport de informația oferită, fapta capătă un caracter ilicit, în măsura în care încalcă un drept ocrotit de lege și de Convenția Europeană, depășind astfel limitele libertății de exprimare.

Existența prejudiciului ca element al răspunderii civile delictuale se conturează ca o consecință a săvârșirii faptei ilicite de către apelant, acesta fiind în esență, un prejudiciu de imagine, chiar dacă intimata nu și-a pierdut nici calitatea de avocat, de cadru didactic sau de candidat în alegeri. Susținerile apelantului se referă la existența unui prejudiciu cuantificabil (pierderea unor locuri de muncă), însă dreptul la onoare și la demnitate, precum și dreptul la imagine sunt drepturi personale nepatrimoniale care nu implică, în mod necesar și producerea unui prejudiciu material.

Este evident că prin postarea pe blogul apelantului a filmului pornografic și a articolelor defăimătoare a fost afectat dreptul la viață privată și de familie al intimatei, având în vedere că aceasta este căsătorită și are un copil minor. În egală măsură au fost afectate dreptul la onoare și la demnitate, precum și dreptul la imagine al intimatei-reclamante, prin inducerea de către intimatul-pârât, în mass-media, a unor aspecte care vizau moralitatea, seriozitatea și modul general de comportament al persoanei implicate.

Legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu a fost stabilită de instanța de fond, atunci când s-a statuat asupra calității procesuale pasive a apelantului-pârât, ca element al raportului juridic dedus judecății. Din probele administrate în cauză a rezultat că autorul postării filmulețului pornografic și al articolelor defăimătoare este apelantul, care a și recunoscut implicit acest fapt, prin modalitatea de redactare a motivelor de apel.

În situația în care s-a demonstrat caracterul ilicit al faptei, existența prejudiciului și săvârșirea acesteia de către apelantul-pârât, acest din urmă fapt este de natură să determine legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu.

În practica judiciară s-a decis că, în ceea ce privește dreptul la imagine, legătura de cauzalitate dintre acțiunea ilicită și prejudiciu rezultă ex rem, din chiar săvârșirea faptei, prin vătămarea valorilor sociale fundamentale ocrotite de normele constituționale și internaționale.

Fapta apelantului-pârât a dus la defăimarea intimei-reclamante, ceea ce implică răspunderea acestuia, respectiv atragerea vinovăției, în măsura în care depășește limitele libertății de exprimare, mai ales că nu poate invoca buna-credință și deontologia jurnalistică, în raport de numărul mare de articole denigratoare, de virulența discursului și de lipsa unor verificări concrete pentru afirmațiile făcute. Faptul că susțineri asemănătoare au apărut și în alte materiale de presă nu echivalează cu verificări care să demonstreze buna-credință a demersului publicistic, mai ales în măsura în care susținerile prezentate supun opoziției publice persoana implicată, lezându-i în mod grav onoarea și demnitatea.

Repararea prejudiciului cauzat prin afectarea dreptului la imagine și la viața privată nu are o reglementare expresă privind remediul juridic, lăsând la latitudinea instanței, în funcție de solicitările părților, să decidă care este cea mai bună modalitate de reparare.

În mod constant, în doctrină și în practica judiciară s-a considerat că pronunțarea unei hotărâri judecătorești prin care se constată încălcarea drepturilor cu caracter nepatrimonial privind imaginea, onoarea și demnitatea și viața privată a persoanei, constituie, în sine un remediu pentru înlăturarea efectelor faptei ilicite. Același raționament juridic se impune și în ceea ce privește obligarea intimatului -pârât să publice pe cheltuielile sale, hotărârea pronunțată, în trei zile de largă circulație și să înlăture articolele, comentariile și filmele conținute pe site-ul w.w.w.i.b.com.

Un alt tip de reparare implică și acordarea unor sume de bani, cu titlu de daune morale pentru prejudiciul cauzat, daune care dau expresia gravității afectării drepturilor nepatrimoniale încălcate, suma acordată rămânând la latitudinea instanței de judecată.

Modalitățile juridice de reparare a prejudiciului moral nu sunt limitate, fiind posibil ca acestea să fie aplicate cumulativ, în vederea adoptării pentru fiecare caz în parte, a celor mai adecvate remedii.

În ceea ce privește susținerea apelantului ca în mod eronat instanța de fond a considerat ca s-a utilizat portretul reclamantei, fără consimțământul acesteia, critica este nefondată.

Astfel, deși apelantul s-a apărat susținând ca fotografiile au apărut în mai multe materiale de presă, trebuie subliniat faptul ca utilizarea acestor fotografii în scopul de a ilustra articolele denigratoare la adresa intimei-reclamante încalcă, în primul rând, dreptul la imagine, așa cum acesta este ocrotit prin art. 30 alin. (6) din Constituția României.

Celelalte susțineri ale apelantului privind schimbul de mesaje cu numitul M.P., alte scandaluri mediatice în care ar fi fost implicată intima, nu sunt de natură să înlăture răspunderea acestuia pentru fapta ilicită, întrucât aspectele denigratoare ale publicării articolelor se rețin în sarcina sa, nu a altor persoane pe care reclamanta nu a înțeles să le cheme în judecată.

Apelantul-pârât a susținut că propriile acțiuni ale intimei de aducere în atenția publică a unei vieți private controversate, împreună cu contextul candidaturii pentru funcția de deputat, precum și posibilitatea de a deveni ministrul educației, au constituit motivul publicării articolelor legate de persoana intimei.

Criticile sunt nefondate și pe aceste aspecte, de vreme ce nu rezultă din probe o asemenea susținere, iar pe de altă parte reclamanta a contestat că ar fi făcut publice aspecte legate de viața sa de familie, mai ales în contextul în care acestea sunt denigratoare la adresa persoanei sale.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs reclamanta B.A. și pârâtul B.I.

În motivarea recursului, întemeiat pe prevederile art. 304 alin. (1) pct. 9 C. proc. civ., reclamanta a arătat că instanța de apel a reținut în mod corect faptele ilicite săvârșite de către intimatul-pârât de desfășurare a unei campanii denigratoare și defăimătoare împotriva recurentei, care a culminat cu publicarea unui film pornografic, exact în ziua în care A.B. era confirmat candidat pentru Parlamentul României în Colegiul M., județul Vaslui.

Sub aspectul determinării și cuantificării prejudiciului produs, instanța de apel a realizat o analiză superficială și o aplicare greșită a legii, întemeindu-și considerentele exclusiv pe jurisprudența instanțelor de judecată naționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, și nu la elementele determinante ale cauzei și la efectele grave pe care faptele ilicite săvârșite de către intimat le-au avut asupra vieții publice și private.

Instanța de judecată nu s-a raportat la faptele ilicite săvârșite cu intenție de către intimat în plin an electoral (mai-

octombrie 2008), care a conștientizat și urmărit efectele pe care această campanie de denigrare și defăimare le-a produs, atât asupra vieții publice cât și private, asupra familiei acesteia și în special asupra copilului minor, a imaginii publice și private. De asemenea, instanța nu a luat în considerare aspectul că prejudiciului cauzat recurenteii prin faptele săvârșite de către intimat se produce și astăzi, la mai bine de patru ani de la publicarea articolelor.

Într-adevăr nu există un cadru normativ sau anumite criterii de evaluare prestabilite, dar instanța de apel trebuia să procedeze la aprecierea prejudiciului moral în funcție de gravitatea și importanța lui, în funcție de toate circumstanțele și împrejurările cazului concret.

Prin judecarea în echitate de către instanța de judecată, suma acordată cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit trebuie să fie suficientă pentru a oferi o reparație completă atingerii aduse onoarei, reputației și persoanei recurenteii, atât în ceea ce privește viața sa privată cât și cea socială.

Raportat la suma acordată cu titlu de daune morale, prima instanța a realizat o apreciere corectă și legală a cuantumului acestora, stabilindu-le la valoarea de 70.000 euro prin raportare la drepturile nepatrimoniale încălcate, la distrugerea imaginii recurenteii atât la nivel public cât și privat, distrugerea credibilității acesteia atât în viața publică cât și în viața profesională, pierderea unei candidaturi și a unui loc în Parlamentul României precum și pierderea unei eventuale funcții de Ministru al Educației, precum și prin raportare la calitatea, intenția de distrugere a imaginii recurenteii și atitudinea manifestată de către intimat atât în timpul campaniei de denigrare și defăimare cât și în cadrul prezentului proces.

Elocventă sub aspectul determinării daunelor morale este decizia nr. 457 din 27 ianuarie 2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție în cadrul căreia se rețin următoarele:

"La stabilirea cuantumului daunelor morale pentru prejudiciul suferit, ce constă, generic, în atingerea adusă valorilor ce definesc personalitatea umană, se au în vedere consecințele negative, suferite pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost vătămate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării de către reclamant".

Prin diminuarea nejustificată a cuantumului daunelor morale de către instanța de apel nu s-a luat în considerare atingerea adusă valorilor ce definesc personalitatea umană și s-a realizat o determinare a acestora în abstract prin raportare la decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție și de CEDO, dar în cauze diferite, care au vizat daune morale acordate pentru dispunerea unor măsuri privative de libertate dispuse pe nedrept. Tocmai prin raportare la anumite daune acordate în hotărâri judecătorești, care nu prezintă nicio legătură cu situația recurenteii, considerăm că se aduce atingere principiilor de drept stabilite pentru determinarea daunelor morale.

Determinarea cuantumului despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor morale, în lipsa unor criterii obiective, trebuie realizată cu respectarea principiului proporționalității daunei cu despăgubirea acordată. Or, prin stabilirea unui quantum al daunelor morale pe care intimatul trebuie să le suporte la valoarea de 20.000 euro se creează o disproporție între prejudiciul real suferit de către recurentă, fapta ilicită săvârșită și quantumul despăgubirii acordate.

Cu toate că instanța de apel realizează o analiză temeinică și atentă asupra tuturor elementelor de fapt ale cauzei sub aspectul întrunirii răspunderii civile delictuale prin raportare la dispozițiile legale aplicabile, omite să ia în considerare elementele determinante ale cauzei și care au fost cuantificate în mod corect de către Tribunalul București la valoarea de 70.000 euro, astfel:

- a) desfășurarea cu intenție a unei campanii de denigrare și defăimare a recurenteii exact într-o perioadă importantă pentru recurenta: an electoral.
- b) titlurile articolelor, conținutul, limbajul batjocoritor, denigrator și defăimător nu reprezintă decât o încălcare gravă a drepturilor nepatrimoniale aparținând recurenteii constând în demnitate, onoare, reputație, imagine.
- c) asocierea recurenteii cu protagonista unui film pornografic prin publicarea articolelor
- d) efectele campaniei de denigrare și defăimare conștientizate, urmărite și acceptate de către intimatul I.B.
- e) implicarea familiei recurenteii de către I.B. în cadrul campaniei de denigrare și defăimare
- f) reaua-credință a intimatului în desfășurarea campaniei de denigrare și defăimare.

Instanța de apel reține în mod legal inexistența unui interes public pentru campania de denigrare și defăimare care a vizat-o pe recurentă. Cu toate că aceste aspecte sunt analizate de către instanța de judecată în mod legal, aprecierea daunelor morale, respectiv diminuarea acestora a fost realizată de instanță în abstract prin raportare la quantumul

daunelor acordate de instanțe la mod general și nu în funcție de circumstanțele concrete ale cazului.

Faptele ilicite săvârșite de către intimat, efectele acestora asupra vieții publice și private a recurente, atingerile grave aduse demnității, onoarei, reputației și imaginii trebuie analizate în ansamblu pentru evaluarea corectă a prejudiciului suferit și cuantificarea acestuia prin acordarea daunelor morale.

Raportat la circumstanțele cauzei, instanța de recurs va constata că intimatul a vizat toate laturile vieții recurente, atât publice cât și private. Nu s-a limitat doar la formularea unor afirmații privind viața publică a acesteia, ci a urmărit și distrugerea familiei acesteia prin susținerea mincinoasă a existenței unor relații extraconjugale.

În stabilirea daunelor morale acordate recurente trebuie avută în vedere afectarea emoțională a copilului minor al intimitei, care a fost supus unui puternic stres atât în mediul familial cât și în mediul școlar.

Gravitatea fetei intimatului este cu atât mai sporită cu cât această campanie desfășurată împotriva recurente nu a prezentat absolut niciun interes public și nu a vizat niciun eveniment sau situație politică de natură a justifica atingerea adusă drepturilor recurente și afectarea membrilor familiei acesteia, în special a copilului minor, aceste aspecte fiind reținute în mod corect de către prima instanță de fond.

În determinarea daunelor acordate pentru prejudiciul moral suferit de către recurentă nu poate fi ignorată suferința psihică la care a fost supus copilul recurente și efectele pe care asocierea mamei sale cu protagonistă unei casete hot-porno le-au avut asupra acestuia.

Interesul superior al copilului, reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența părinților, pentru că riscul echilibrului sufletesc și intelectual al minorului este foarte mare odată cu expunerea acestuia unor atacuri, jigniri, acuze la adresa unuia dintre părinți. Violarea bazei familiare și a imaginii și reprezentării pe care un copil minor le are despre părinții săi sau despre armonia dintre aceștia, reprezintă un element de o intensitate foarte mare pentru vârsta fragilă la care se află acesta, generând o sensibilizare excesivă a acestuia la emoțiile ulterioare, putând avea repercusiuni foarte grave asupra psihicului copilului.

Copilul intimitei poate vizualiza printr-o simplă verificare pe internet afirmații și expresii generate de fapta ilicită de asociere a recurente cu protagonistă unui film pornografic.

Evaluarea prejudiciului suferit de către recurentă ca urmare a exercitării de către I.B. a unui jurnalism iresponsabil.

Întreaga campanie de denigrare și defăimare, precum și asocierea recurente cu protagonistă filmului pornografic au fost săvârșite de către intimat în calitatea de jurnalist. I.B. este jurnalist în cadrul Trustului de Presă I., deținând și calitatea de moderator al unor emisiuni care vizau subiectele politice importante ale unei săptămâni. Această calitate trebuie subliniată sub aspectul că I.B. prezintă un grad ridicat de credibilitate, ceea ce a și determinat ca, în urma publicării articolelor denigratoare și defăimătoare, care au culminat cu publicarea filmului pornografic, în care I.B. asocia numele recurente cu protagonistă acestui film, acestea să fie preluate imediat de către majoritatea canalelor mass-media.

Cuantificarea prejudiciului suferit de către recurentă trebuie raportată la atitudinea manifestată de către intimat în raport de faptele ilicite produse. Din analiza faptelor săvârșite de către intimat rezultă că acesta a acționat cu vinovăție urmărind distrugerea vieții recurente atât publice cât și private. Stabilirea daunelor morale reprezintă o reparare a prejudiciului cauzat prin afectarea drepturilor nepatrimoniale, dar și o sancțiune față de autorul faptelor ilicite care a desfășurat campania de denigrare și defăimare împotriva recurente.

Instanța de recurs va constata că stabilirea cuantumului despăgubirilor pentru prejudicii aduse onoarei sau demnității unei persoane presupune o apreciere subiectivă din partea judecătorului, care trebuie însă să aibă în vedere anumite criterii obiective rezultând din cazul dedus judecății, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, să aprecieze intensitatea și gravitatea atingerii aduse acestora, dar și în raport de funcția compensatorie și de satisfacție pe care acest prejudiciu o are în toate cazurile de acest gen.

Efectele faptelor ilicite săvârșite de către intimat au vizat un ansamblu de elemente ale vieții recurente, atât publice cât și private. Pe plan public, rezultatul urmărit de către intimat a fost și cel produs, respectiv retragerea candidaturii recurente pentru funcția de deputat Colegiul M., județul Vaslui, compromiterea candidaturii pentru funcția de posibil ministru al Educației, precum și afectarea gravă a carierei politice a recurente și eliminarea din viața publică și politică a acesteia.

Atât profesia de avocat cât și calitatea de lector universitar ale recurente au la bază credibilitatea pe care aceasta o prezintă, credibilitate grav afectată de către I.B. prin campania denigratoare și defăimătoare desfășurată și în principal

prin implicarea numelui și a imaginii și reputației intimatului în cadrul unui scandal sexual.

Instanța de apel a realizat o analiză corectă a răspunderii civile delictuale a intimatului sub aspectul modului sfidător în care intimatul I.B. și-a încălcat obligațiile constituționale, deontologice și profesionale, tratându-și sarcinile profesionale cu iresponsabilitate și incompetență, depășind limitele constituționale ale libertății de exprimare prin promovarea unei campanii de denigrare și de defăimare, campanie care a culminat cu producerea scandalului sexual mediatic în care a implicat-o pe intimată, în perioada în care aceasta se afla într-o veritabilă ascensiune pe plan profesional. Toate aceste elemente trebuiau luate în considerare la stabilirea cuantumului daunelor morale acordate, ceea ce determină prin raportare la dispozițiile art. 998-999 C. civ. aplicabilitatea dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Prin raportare la obligația legală de reparare a prejudiciului stabilită în cadrul dispozițiilor art. 998 C. civ., instanța de apel a pronunțat o hotărâre nelegală, cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, prin diminuarea nejustificată a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite ale intimatului.

Stabilirea despăgubirilor morale la valoarea de 20.000 euro este disproporționată și astfel nu se realizează o reparare a prejudiciului cauzat prin grava atingere adusă ansamblului de valori și drepturi care definesc personalitatea umană.

Instanța de apel a aplicat greșit legea cu ocazia stabilirii acestui cuantum cu titlu de despăgubiri morale prin raportare atât la jurisprudența CEDO, dar și a jurisprudenței naționale. Jurisprudența națională și hotărârile CEDO nu stabilesc valoarea despăgubirilor care pot fi acordate, ci acordă doar anumite criterii de estimare a acestora, dar prin raportare la circumstanțele particulare ale cauzei.

Astfel, reținându-se nu doar gravitatea faptelor ilicite săvârșite de către intimat, printr-un mijloc de comunicare în masă, dar și calitatea acestuia de jurnalist, de formator de opinie, care presupune o respectare riguroasă a principiilor de etică și deontologie profesională, dar și acoperirea în mod just, echitabil și echilibrat a prejudiciului cauzat, solicită menținerea cuantumului despăgubirilor la suma de 70.000 de euro stabilită de către instanța de fond.

Prin urmare, atunci când elementele cazului permit să se tragă concluzia că intimatul a realizat cu rea-credință o informare incorectă, susținută de afirmații denigratoare și defăimătoare, vizând chestiuni private legate de viața recurentei, care nu au nicio legătură cu activitatea publică, instanța de judecată va constata diminuarea netemeinică a daunelor morale, raportat la dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

De asemenea, sub aspectul determinării daunelor morale trebuie reținută virulența campaniei de denigrare și defăimare, fără precedent în România, care a culminat cu asocierea numelui recurentei cu un scandal pornografic, asociere care se produce și astăzi la mai bine de patru ani de la data săvârșirii faptei de către intimat.

În motivarea recursului pârâtul a arătat următoarele.

Instanța de fond și instanța de apel au încălcat competența materială de judecată, având în vedere că prezenta cauză trebuia judecată de către un complet specializat de proprietate intelectuală. În caz contrar, principiul specializării instanțelor ar deveni o chestiune facultativă, iar normele juridice care prevăd competența de judecată a completelor specializate ar fi lipsite de efecte juridice.

Prin încheierea din data de 25 octombrie 2011 instanța de apel a respins ca nefondată excepția competenței funcționale a instanței civile și în consecință cererea de înaintare a dosarului către secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală.

Judecata cauzei în primă instanță trebuia efectuată de un complet specializat în proprietate intelectuală, întrucât intimata reclamantă a invocat prevederile art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe și a reiterat instanței solicitarea privind constatarea încălcării drepturilor sale de a autoriza utilizarea portretului ei prin publicarea unor fotografii (prin cererea precizatoare introdusă la 12 aprilie 2010).

Potrivit art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 „în cadrul tribunalelor funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, cauze penale, cauze comerciale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și cu numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii”.

Astfel, se stabilește existența unor complete specializate ale instanțelor de judecată corespunzătoare naturii pricinilor, inclusiv a celor de creație intelectuală și de proprietate industrială. Prin urmare, dispozițiile procedurale privitoare la competență se vor aplica în mod corespunzător instanțelor specializate.

În consecință, sentința apelată a fost pronunțată de o instanță necompetentă, în sensul art. 304 alin. (3) C. proc. civ., astfel că se impune casarea deciziei recurate, desființarea sentinței pronunțate în primă instanță și trimiterea cauzei spre competență soluționare către un complet specializat de proprietate intelectuală din cadrul Tribunalului București.

Instanța de control judiciar a depășit limitele puterii judecătorești prin judecarea „în echitate” a capătului de cerere privind acordarea daunelor morale (art. 304 pct. 4 C. proc. civ.).

Motivarea instanței de apel privind cuantumul daunelor morale depășește limitele puterii judecătorești și este contradictorie, prin aceea că încalcă standardele pe care chiar ea însăși le enunță. Astfel, instanța „judecă în echitate”, apreciind că suma de 20.000 euro reprezintă o „reparație suficientă și echitabilă pentru a oferi o reparație completă”. Instanțele judecătorești din România nu judecă în echitate, ci după lege.

Potrivit art. 124 alin. (1) și (3) din Constituția României „Justiția se înfăptuiește în numele legii” iar judecătorii „sunt independenți și se supun numai legii”. În același sens, dispozițiile art. 126 alin. (2) Constituția României statuează faptul că atât competența instanțelor judecătorești cât și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege. De asemenea, potrivit art. 261 C. proc. civ. „hotărârile se dau în numele legii”.

Pronunțarea deciziei recurate s-a făcut cu încălcarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare, componente fundamentale ale dreptului la un proces echitabil, instanța de apel întemeindu-și decizia în principal pe aspecte care nu au fost puse în dezbateră contradictorie a părților (art. 304 pct. 5 C. proc. civ.).

În judecata în apel din prezenta cauză, tot scheletul argumentației și motivării hotărârii instanței se bazează pe aspecte care au fost reținute de instanță, fără a fi puse în dezbateră contradictorie a părților.

Astfel, în privința cuantumului daunelor morale, instanța invocă jurisprudența CEDO și jurisprudența internă, considerate relevante, fără a pune aceste aspecte în discuția părților.

Tot la o jurisprudență care nu a fost pusă în dezbateră părților face trimitere instanța de apel și când face referire la interesul public (fără ca legătura cu speța citată să fie evidentă sau să fie explicată). Este vorba despre decizia nr. 120 din 14 martie 2000 a Curții de Apel București.

În privința existenței unui interes public în cauză, instanța reține aspecte dintr-un act administrativ (decizia CNA nr. 86/2012), care nu a fost administrat ca probă, nu a fost depus la dosar și nu a făcut obiectul dezbaterii în contradictoriu a părților.

În continuare, instanța invocă o „reglementare internațională”, în fapt, un document cu caracter de recomandare, Rezoluția nr. 428/1970 a Adunării parlamentare (și nu consultative, așa cum reține instanța) a Consiliului Europei. Documentul nu a fost administrat ca probă, nu a fost depus la dosar și nu a făcut obiectul dezbaterii în contradictoriu a părților.

Decizia recurată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază, cuprinde motive contradictorii și, mai ales, nu cuprinde motivele pentru care au fost respinse apărările formulate de recurent în apel (art. 304 pct. 7 C. proc. civ.).

În considerentele deciziei recurate, nici una din criticile aduse de recurentul-apelant hotărârii primei instanțe nu este analizată judicios de către instanța de control judiciar. Instanța încearcă să demonstreze că în speță sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale în privința apelantului, făcând trimitere la jurisprudența CEDO în legătură cu interpretarea art. 10 „Libertatea de exprimare”, (paginile 9-10 din decizia recurată), face apoi o discuție în legătură cu distincția „interes public - interesul publicului” invocând decizia Consiliului National al Audiovizualului nr. 86 din februarie 2012 și Rezoluția nr. 428/1970 a Adunării Consultative a Consiliului Europei care definește conceptul de viață privată.

Singurele trimiteri la motivele de apel sunt superficiale, acestea fiind îndepărtate fără o explicație temeinică sau printr-o simplă preluare a argumentelor primei instanțe.

Instanța utilizează exprimări generale, de genul „criticile sunt nefondate” (pagina 8 parag. 3 din decizia recurată), „susținerile apelantului nu înlătură răspundere sa”(pagina 11 parag. 6, pagina 14, parag. 1) pentru ca apoi să le respingă fără nicio argumentare temeinică în fapt și în drept.

Potrivit art. 261 alin. (5) C. proc. civ., hotărârea instanței trebuie să răspundă unor exigențe ce privesc conținutul său printre care și cele referitoare la toate motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților, arătându-se totodată și dovezile administrate.

Motivarea deciziei nu poate să fie implicită ci trebuie să se refere la criticile în concret formulate de apelant și la

argumentele de fapt și de drept pentru care acestea nu au putut fi primite. Motivarea sumară și confuză a unei hotărâri judecătorești echivalează cu nemotivarea hotărârii; care trebuie desființată, în baza art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o. Sub acest aspect, prevederile art. 261 pct. 5 C. proc. civ. au caracter imperativ, iar nerespectarea lor poate atrage casarea hotărârii pentru că, fără arătarea motivelor și a dovezilor, soluția pronunțată este netemeinică și nelegală.

Hotărârea cuprinde motive contradictorii în ceea ce privește cuantumul daunelor morale stabilite de instanță (art. 304 pct. 7 C. proc. civ.).

După ce stabilește ca, în jurisprudența CEDO în materie, „sumele acordate rareori depășesc cuantumul de 20.000 euro”, instanța reține două hotărâri în care cuantumul este de 5.000 euro, respectiv de 8.000 euro, nemotivând în vreun fel care ar fi argumentele în baza cărora s-a îndepărtat atât de mult (suma acordată de instanță fiind de 2,5 ori mai mare decât cea mai mare sumă acordată de CEDO) de jurisprudența CEDO, pe care singură a stabilit-o drept standard.

De asemenea, instanța reține jurisprudența internă, exclusiv din cauze privind arestare sau condamnarea nelegală, care, în mod evident, nu poate avea relevanță privind cuantumul daunelor, fiindcă intimata-reclamantă nu a fost privată de libertate în mod nelegal.

Hotărârea nu cuprinde motivele pentru care au fost respinse apărările formulate de recurentul pârât în apel (art. 304 pct. 7 C. proc. civ.). Hotărârea nu îndeplinește condițiile prevăzute în art. 261 alin. (5) C. proc. civ. nici sub aspectul precizării motivelor pentru care au fost înlăturate cererile și apărările părților.

Aspecte care erau decisive pentru justa soluționare a cauzei sunt înlăturate de instanța de apel, fără a le discuta în vreun fel și fără a oferi vreun motiv pentru înlăturarea lor:

- utilizarea portretului intimatei, în condițiile în care aceasta este o persoană publică, iar fotografiile folosite erau publice (secțiunea 2.1.1 din concluziile scrise depuse în apel).

- cele 22 de articole critice publicate pe b. „pe surse”, determinate de scandalurile publice pe care chiar intimata le-a provocat, generând subiecte de presă: înscenarea propriului divorț, înmânarea unui teanc de bani în condiții suspecte dlui M.G., schimbul de mesaje deocheate cu sociologul M.P. (secțiunea 2.1.2 din concluziile scrise depuse în apel).

- lipsa unui prejudiciu, prin faptul că viața profesională și socială a intimatei nu a fost afectată, și prin aceea că însăși intimata consideră că nimeni nu crede afirmațiile recurentului, și deci nu poate fi afectată de o afirmație pe care o consideră necredibilă (secțiunea 2.2 din concluziile scrise).

- lipsa unei legături de cauzalitate între pretensele fapte ilicite ale recurentului și producerea unui prejudiciu, dat fiind că filmul la care se face referire a fost publicat și de alte persoane (secțiunea 2.3 din concluziile scrise).

- lipsa vinovăției, precum și buna-credință a recurentului: baza factuală solidă, constituită de asemănarea fizică izbitoare dintre intimată și protagonistul filmului, modul interogativ de prezentare a informației, ca pe o posibilitate, lipsa oricărei reacții imediate și a unui drept la replică din partea persoanei vizate, faptul că toate persoanele care și-au exprimat părerea asupra filmului au fost de părere că protagonistă este intimata A.B., faptul că nu a fost exprimată nici măcar o ipoteză alternativă privind identitatea persoanei din film (secțiunea 2.4 din concluziile scrise).

- întrunirea condițiilor pentru ca jurnalistul să beneficieze de protecția acordată de art. 10 CEDO: furnizarea unei baze factuale solide pentru opinia sa și buna-credință cu care acționează acesta (secțiunea 2.5 din concluziile scrise).

- faptul că acțiunea judiciară face parte dintr-o campanie de intimidare purtată de intimata A.B. împotriva jurnalistului I.B.

Hotărârea pronunțată de către instanța de apel a fost dată cu aplicarea greșită a legii [art. 304 alin. (9) C. proc. civ.].

Instanța de apel identifică în mod greșit elementele răspunderii civile delictuale, și ajunge la concluzia eronată că acestea ar fi incidente în cauză.

În privința faptei ilicite, instanța de apel amestecă dreptul la onoare, demnitate și imagine cu dreptul la viață privată și cu dreptul la viață intimă, neidentificând în concret care anume faptă a prezentat o atingere a unuia dintre aceste drepturi, confuzie care culminează cu afirmația instanței că recurentul ar fi publicat 22 articole „privind viața intimă” a intimatei.

Mai departe, în ignorarea tuturor probelor administrate în fond și în apel, și fără a aduce vreun argument suplimentar, instanța apreciază că afirmațiile considerate prejudiciabile nu erau „probate” și au fost contestate vehement de către

reclamantă. De exemplu nu se mai putea face nicio probă cu privire la înmânarea unei sume de bani către președintele partidului din care face parte, în mod evident cel puțin cu încălcarea legislației privind finanțarea partidelor politice, dacă nu într-un act de corupție, când incidentul respectiv a fost pe larg prezentat și criticat în toată presa. De asemenea, instanța ignoră un aspect fundamental, și anume faptul că înainte și o bună perioadă după difuzarea filmulețului vizat, intimata nu a formulat un drept la replică și nu a avut nicio reacție față de opiniile potrivit cărora ea ar fi fost protagonista acestuia, în niciun caz nefiind vorba, așa cum în mod fals reține instanța, fără nicio probă, de o „contestare vehementă”.

În privința prejudiciului, instanța de apel nu indică nici măcar un minim de argumente și probe, din care să rezulte că intimata A.B. ar fi suferit un prejudiciu. În schimb, înlătură fără nicio justificare argumentele și probele administrate de recurent, prin care acesta dovedea că viața profesională și socială a intimatei nu a fost afectată de articolele postate sau de filmulețul în cauză (secțiunea 2.2., pag. 6 ș.u. din concluziile scrise).

În privința legăturii de cauzalitate, instanța de apel se referă doar la calitatea procesuală pasivă a recurentului și apoi o consideră realizată ex rem, fiindcă așa a stabilit „practica judiciară”, neindicând nicio hotărâre în acest sens. Tratarea acestui aspect este de o superficialitate extremă, ignorând argumentul învederat de recurent că aspectele respective au făcut obiectul mai multor prezentări în mass-media, unele anterioare celor ce fac obiectul prezentei acțiuni, astfel încât instanța ar fi trebuit să stabilească că eventualul prejudiciu este consecința directă a acestor articole, a altora, aspect care nu a fost dovedit în cauză.

În mod greșit instanța de apel a considerat că articolele vizate nu au fost justificate de existența interesului public, conform jurisprudenței CEDO.

În speță era vorba de un om politic, cu funcție de conducere în partid, candidat pentru Parlamentul României într-un colegiu eligibil, mai mult chiar, o posibilă nominalizare pentru funcția ministru al Educației. Ministerul Educației prezintă o importanță deosebită pentru orice societate, datorită faptului că vizează instrucția copiilor, fapt ce impune un nivel de moralitate mult mai ridicat.

Contextul candidaturii pentru funcția de deputat din partea Partidului Social Democrat, precum posibilitatea de a deveni Ministrul Educației, au constituit motivul legitim al publicării articolelor legate de persoana intimatei, atât pe b. „pe surse”, cât și în alte mijloace de informare în masă.

Instanța de apel a considerat că informațiile din postările de pe blog vizau chestiuni de viață privată fără legătură cu activitatea publică și că nu ar prezenta interes public.

Procedând în acest fel, instanța a aplicat în mod greșit exigențele CEDO în materia libertății de exprimare.

Pe lângă punerea în balanță a două interese contrare (dreptul ziaristului de a se exprima, pe de o parte, și interesul statului de a limita libertatea de exprimare pentru a proteja reputația persoanelor vizate de discursul critic, pe de altă parte), intervine în cazul libertății presei și un al treilea interes, al societății de a exercita un control eficient asupra acțiunilor persoanelor aflate în poziții de conducere. „Curtea subliniază ca este fundamental, într-o societate democratică, să protejeze jocul liber al dezbaterii politice. Ea acordă cea mai mare importanță libertății de exprimare în contextul dezbaterii politice și consideră că nu s-ar putea restrânge discursul politic fără motive imperioase. Permitea unor restricții largi într-un caz sau în altul ar afecta, fără îndoială, respectarea libertății de exprimare și general în statul respectiv”(Cauza Feldek c. Slovaciei).

Mai mult, Curtea a precizat că art. 10 apără nu numai afirmațiile incluse în cadrul unor dezbateri politice propriu zise, ci și discutarea oricăror subiecte care interesează opinia publică în general sau un segment al acesteia (Cauza Thorgeirson c. Islande).

În jurisprudența sa instanța europeană a evidențiat faptul că alegerile libere și libertatea de exprimare în special în cadrul unor dezbateri politice, constituie baza unui regim democratic.

Cele două drepturi sunt interdependente și se completează unul pe altul: spre exemplu, libertatea de exprimare este una din condițiile care asigură libera expresie a opiniei cetățenilor cu privire la alegerea corpului legiuitor al unei țări. De aceea, este foarte important ca într-o perioadă preelectorală să se permită circulația liberă a opiniilor și a informațiilor de orice fel ce interesează viața națiunii (Cauza Bowman c. Regatul Unit).

CEDO protejează cu atât mai mult perioada din preajma campaniei electorale, reținând că este important ca în perioada care precede alegerile, opiniile și informațiile de orice fel să poată circula liber (Cauza Kwicijen v. Polonia).

O caracteristică esențială a democrației moderne constă în faptul că în preajma campaniilor electorale interesul

publicului și informațiile care circulă sunt mult mai incisive, iar rolul presei este mai vizibil în acest context. Limitele libertății de exprimare trebuie să fie mai largi întrucât partidele politice și membrii acestora reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele.

Rolul ziariștilor de investigații este tocmai acela de a informa și de a atrage atenția publicului asupra unor fenomene de nedorit pentru societate, din momentul în care aceștia intră în posesia informațiilor pertinente. Un candidat la Parlamentul României și la funcția de Ministru al Educației trebuie să aibă o conduită morală corespunzătoare acestor înalte demnități, opinia publică avea dreptul să fie informată asupra profilului moral al acesteia.

Așadar, prioritatea de plano pe care instanța de control judiciar a acordat-o dispozițiilor art. 8 din Convenția Europeană în detrimentul celor ale art. 10 este greșită, nu ține cont de contextul special al producerii faptelor vizate și nici de jurisprudența CEDO în materie.

De altfel, această interpretare vine în contradicție și cu Rezoluția nr. 1165/1998 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Dreptul la respectarea vieții private, care modifică Rezoluția 428/1970 a aceleiași instituții, la care instanța de apel face trimitere în mod expres.

În conformitate cu aceasta, „anumite fapte care țin de viața privată a unor persoane, în special politicieni, pot prezenta interes pentru cetățeni, și în consecință este dreptul cititorilor, care sunt și alegători, să fie informați despre aceste fapte” (pct. 9 al Rezoluției).

Din perspectiva celor arătate, decizia recurată reprezintă o încălcare gravă, nejustificată și vădit disproporționată a libertății de exprimare a jurnalistului.

Tot în jurisprudența CEDO (Cauza Sabou și Pârcălab contra României) rezultă că atunci când se face o evaluare a proporționalității ingerinței statului în libertatea de exprimare a ziaristului de investigație, statuate de art. 10, chiar și în condițiile în care ingerința este prevăzută de lege pentru protejarea reputației altor persoane, sancțiunea trebuie să fie una rezonabilă și proporțională. Limitele unei sancțiuni, fie ea și civilă, trebuie să fie foarte restrictive, altminteri sancțiuni foarte aspre, cum ar fi un nivel ridicat al despăgubirilor civile, tind să devină descurajante pentru jurnalistul care încearcă să prezinte informații chiar și nesigure sau fără o sursă clar precizată, dar de maxim interes public, ajungându-se în mod indirect la un veritabil pumn pus în gura presei.

În mod eronat instanța de apel nu ține cont de faptul că, în cazul unei ingerințe permise în viața privată a unui om politic, justificată de existența unui interes public în furnizarea informațiilor incriminate, sunt lezate în mod inerent aspecte ce țin de onoare și demnitate, precum și de dreptul la imagine, fără ca aceasta să depășească limitele libertății de exprimare, conform exigențelor CEDO în materie.

Procedând astfel, instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., a procedat la o greșită aplicare a legii, interpretând eronat criteriile CEDO în materia dreptului la libertatea de exprimare, a dreptului la reputație și a dreptului la respectarea vieții private, reglementate de art. 10, respectiv art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Or, în sensul Convenției, noțiunea de viață privată este autonomă și variabilă atât în raport cu persoana care apare ca titular, cât și în funcție de alte circumstanțe concrete. Astfel, întinderea dreptului la respectarea vieții private este mai redusă în măsura în care individul pune în contact viața sa privată cu viața publică, (cauza Bruggemann și Schueten c. Germaniei). Curtea a subliniat că viața privată a oamenilor politici se îmbină cu viața lor publică, astfel că, sub acest aspect, ei se pot afla în centrul atenției și sub controlul opiniei publice.

Într-o cauză, CEDO a constatat că afirmațiile, evident polemice ale reclamantului, nu reprezentau un atac personal gratuit deoarece autorul furnizase o explicație obiectivă în privința lor. Curtea a adăugat că „invecțivă politică are adesea tendința să capete accente personale, acestea fiind una dintre consecințele inerente ale jocului politic și ale liberei dezbateri de idei, garante ale unei societăți democratice”. CEDO a constatat că reclamantul a acționat cu respectarea normelor profesiei de ziarist. Astfel, el le-a permis cititorilor să își formeze propria opinie, arătând în mod convingător elementele de fapt pe care și-a bazat judecata. (Lopes Gomes Da Silva c. Portugaliei).

Limitele criticii admisibile sunt mai largi cu privire la un om politic decât cu privire la un simplu cetățean. Un om politic se expune inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor din partea ziariștilor (cauza Lingens c. Austriei).

CEDO face foarte clar distincția între politicieni și persoane publice care nu fac parte din scena politică, reținându-se că „Politicienii își desfășoară activitatea în public. Prin definiție, imaginea lor este într-o anumită măsură, proprietate publică” (cauza Van Hannover contra Germaniei).

Hotărârile Curții de la Strasbourg indică clar principiul conform căruia adevărul obiectiv al afirmațiilor nu trebuie să fie singurul criteriu luat în considerare de instanțe în situația în care analizează o acuzație, elementul determinant trebuind să fie buna-credință a autorului afirmațiilor care afectează reputația părții vătămate.

În consecință, atunci când jurnalistul nu poate dovedi întru-totul exactitatea afirmațiilor făcute, este necesară analiza atitudinii subiective a acestuia în raport atât cu adevărul afirmațiilor sale (verificând dacă a cunoscut sau nu că acestea sunt false), cât și cu scopul demersului jurnalistic (verificând dacă a urmărit să informeze opinia publică asupra unor chestiuni, îndeplinindu-și astfel datoria de a răspândi informații și idei, chiar dacă aceasta implică uneori, în mod inerent, afectarea reputației persoanei vizate sau a avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația acesteia) (Cauza Radio France și alții c. Franței).

Astfel înțeleasă, buna credință a jurnaliștilor le va atrage protecția art. 10 al Convenției chiar dacă, în speță, nu reușesc să facă proba verității.

Este evidentă tendința Curții de a acorda presei garanții solide împotriva acuzațiilor de calomnie, indicând principiul conform căruia ziaristii nu trebuie să fie obligați să dovedească întotdeauna adevărul afirmațiilor publicate, atunci când acționează cu bună credință, bazându-se pe informații credibile (Cauza Bladet Tromso și Steensaas c. Norvegiei)

În cauza Dalban c. României, Curtea de la Strasbourg subliniază că „nu s-a dovedit că cele afirmate în articolele incriminate erau total false și urmăreau doar să alimenteze o campanie de defăimare împotriva părților lezate”.

Din cauzele prezentate mai sus reiese modul în care Curtea de la Strasbourg a luat în considerare atitudinea subiectivă a reclamanților și a subliniat faptul că afirmațiile lor contribuiau la discutarea unor subiecte de interes public, nefiind îndreptate către lezarea reputației persoanelor vizate, chiar dacă o asemenea lezare a avut loc în mod inerent.

În cauză, autorul art. a acționat cu bună-credință, pe baza unor elemente de fapt, pentru a oferi informații corecte, în conformitate cu etica jurnalistică. Afirmațiile nu reprezintă un atac personal gratuit la adresa intimității reclamante, nu urmăreau să alimenteze o campanie de defăimare împotriva intimității, autorul a furnizat o explicație obiectivă în privința informațiilor prezentate.

În concluzie, instanța de apel nu a ținut cont de modul în care instanța europeană interpretează, cu caracter obligatoriu pentru instanțele interne, limitele exercitării dreptului la libertatea de exprimare.

În mod eronat instanța de control judiciar a considerat că aspectele ofensatoare, jignitoare sau care șochează, inerente exprimării jurnalistice într-o societate democratică, sunt de natură să afecteze dreptul intimității reclamante la onoare și demnitate precum și dreptul la imagine al acesteia.

Înalta Curte a constatat fondate recursurile în limitele și pentru considerentele expuse mai jos.

Sunt nefondate excepțiile nulității și inadmisibilității recursului declarat de către reclamantă, excepții invocate de către recurentul pârât.

Astfel, în ceea ce privește excepția inadmisibilității recursului, este nefondată susținerea în sensul că în recurs nu ar putea interveni rejudecarea apelului decât dacă ar fi invocate motive de recurs ce ar atrage casarea. Rejudecarea apelului poate fi atrasă și de motivele de modificare prevăzute de art. 304 C. proc. civ. printre care se află și art. 304 pct. 9 C. proc. civ., fapt ce rezultă din prevederile art. 312 alin. (3) C. proc. civ. diferența se regăsește la procedura de rejudecare a casării, conform art. 312 alin. (3) și urm. și art. 314 C. proc. civ., cu referire specială la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Referitor la excepția nulității recursului, prin care se invocă inexistența unor motive de nelegalitate ci doar de netemeinicie, Înalta Curte a constatat că recurenta reclamantă a invocat în cadrul recursului nelegala reducere de către instanța de apel a daunelor morale stabilite de către prima instanță, invocând pe de o parte analiza superficială a criteriilor de evaluare a pagubei produse prin fapta ilicită și aplicarea greșită a legii prin raportare doar la jurisprudența națională și a CEDO.

Recurenta reclamantă și-a întemeiat recursul pe prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. apreciind că instanța de recurs poate analiza îndeplinirea criteriilor de evaluare a pagubei și ajunge la concluzia că soluția primei instanțe este legală, acesta reprezentând un motiv de nelegalitate, iar nu de netemeinicie, cum în mod eronat susține recurentul pârât.

Recurenta reclamantă nu s-a raportat direct la prevederile art. 304 pct. 7 C. proc. civ. apreciind indirect că, deși instanța de apel a analizat superficial criteriile de evaluare a pagubei, instanța de recurs ar putea să facă ea însăși o astfel de

analiză și să suplinească motivarea instanței de apel.

Faptul că nu au fost expres invocate în recurs prevederile art. 304 pct. 7, art. 312 sau art. 314 C. proc. civ., nu poate duce la respingerea recursului pe cale de excepție, instanța de recurs putând face încadrarea corectă a motivelor de fapt în unul din cazurile prevăzute de art. 304, pe de o parte, conform art. 306 alin. (3), iar, pe de altă parte, aplica prevederile referitoare la procedura de judecată a recursului, prevăzute printre altele la art. 312 și 314 C. proc. civ., în funcție de aceste motive.

În ceea ce privește recursul formulat de către pârât, este nefondat motivul de recurs prin care se susține greșita soluționare a excepției necompetenței funcționale a secției civile a curții de apel, în defavoarea secției specializate pentru cauze privind proprietatea intelectuală din cadrul Curții de Apel București.

Recurentul pârât susține competența secției specializate în litigii de proprietate intelectuală prin aceea că reclamanta a invocat prevederile art. 88 din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe solicitând constatarea încălcării drepturilor sale de a autoriza utilizarea portretului ei prin publicarea unor fotografii (prin cererea precizatoare introdusă la 12 aprilie 2010).

Dreptul la propria imagine (dreptul de a autoriza utilizarea propriului portret) reprezintă un drept personal nepatrimonial, parte a dreptului la viață privată, dar nu se încadrează în categoria mai restrânsă a drepturilor de proprietate intelectuală.

Faptul că modalitatea de exercitare a acestui drept este reglementată în cadrul Legii nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, în legătură cu dreptul asupra creației intelectuale care conține un portret, nu înseamnă că acest drept personal nepatrimonial a fost inclus în categoria mai restrânsă de drepturi personal nepatrimoniale a drepturilor de autor și a drepturilor conexe.

Astfel, secția a IV-a civilă, a Curții de Apel București avea competența funcțională să soluționeze litigiul de față care are ca obiect constatarea încălcării mai multor aspecte ale dreptului la viață privată și de familie (dreptul la imagine, dreptul la reputație, dreptul la viață de familie), drept personal nepatrimonial.

În ceea ce privește motivul de recurs prin care se critică modalitatea de apreciere de către instanța de apel a cuantumului daunelor morale, recurentul considerând că instanța a judecat în echitate în mod nelegal, motiv întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 4 C. proc. civ., instanța de recurs urmează să îl recalifice, și să îl analizeze din perspectiva prevederilor art. 304 pct. 7 raportat la art. 314 C. proc. civ.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 4 C. proc. civ., potrivit căruia modificarea sau casarea unor hotărâri se poate cere numai pentru motive de nelegalitate când instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești, ar putea fi analizat, potrivit doctrinei, în cazul în care s-ar invoca săvârșirea unui exces de putere de către instanța de apel prin săvârșirea unui act pe care numai puterea legislativă sau puterea executivă l-ar putea face, ar atribui valoare legală unui text abrogat, ar refuza aplicarea unui text de lege în vigoare, încălcarea prevederilor art. 4 C. civ., etc.

În cadrul motivului de recurs întemeiat și pe prevederile art. 304 pct. 4 C. proc. civ. recurentul a invocat depășirea limitelor puterii judecătorești prin aceea că instanța de apel a apreciat că suma de 20000 euro reprezintă o "reparație suficientă și echitabilă" fără a se raporta la dispozițiile legale aplicabile și la situația de fapt specifică prezentului litigiu.

Astfel, motivarea în fapt a acestui motiv de recurs se încadrează în prevederile art. 304 pct. 7 raportat la art. 314 C. proc. civ., recurentul susținând, de altfel, în cadrul motivelor sale ulterioare și aplicarea acestui caz de nelegalitate pentru aceeași motivare în fapt.

Referitor la motivul de recurs încadrat în prevederile art. 304 pct. 7 C. proc. civ. sunt fondate doar în parte susținerile recurentului, și anume, cele legate de nemotivarea părții din decizia instanței de apel prin care s-a stabilit cuantumul daunelor morale datorate.

Într-adevăr, în analizarea acestui aspect instanța de apel a făcut trimitere doar la hotărâri CEDO și jurisprudență a instanțelor judecătorești din România prin care au fost acordate daune morale în special pentru arestare nelegală, fără să determine cuantumul despăgubirilor prin raportare la circumstanțele concrete ale prezentei cauze.

Cu excepția situației menționate mai sus, instanța de apel a motivat îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale prin raportare la motivele de apel, prevederile legale aplicabile, probele administrate în cauză, instanța menționând și argumentele pentru care au fost înlăturate susținerile pârâtului.

Pentru a fi îndeplinite condițiile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. instanța trebuie să arate pe lângă motivele de fapt și de drept care au format convingerea acesteia și motivele pentru care au fost înlăturate cererile părților. Aceasta nu înseamnă că instanța trebuie să răspundă la fiecare argument invocat de parte în susținerea cererii sale, putând să înlătore mai multe argumente printr-un considerent comun. Considerentele instanței de apel duc în mod logic la concluzia îndeplinirii acestor condiții în cazul de față și sunt conforme naturii pricinii.

Așa cum se reține în doctrină, judecătorul are obligația să motiveze soluția dată fiecărui capăt de cerere/fiecărui motiv de apel, iar nu să răspundă separat diferitelor argumente ale părților care sprijină aceste capete de cerere/motive de apel.

Exemplificările recurentului pârât, cu trimitere la argumentele din concluziile scrise depuse în apel după intrarea în dezbateră pe fond a acestuia, nu pot fi luate în considerare în analiza respectării art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., având în vedere că instanța este obligată să răspundă doar motivelor de apel formulate în termenul de decădere prevăzut de art. 287 alin. (1) pct. 3 C. proc. civ. coroborat cu alin. (2) al aceluiași articol.

Este nefondat motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 5 C. proc. civ. prin care se susține încălcarea dreptului la apărare și a principiului contradictorialității având în vedere că potrivit acestei prevederi legale casarea unor hotărâri se poate cere numai pentru motive de nelegalitate când, prin hotărârea dată, instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2).

Potrivit art. 105 alin. (2) C. proc. civ. "actele îndeplinite cu neobservarea formelor legale sau de un funcționar necompetent se vor declara nule numai dacă prin aceasta s-a pricinuit părții o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea lor. În cazul nulităților prevăzute anume de lege, vătămarea se presupune până la dovada contrarie".

Acest text de lege vizează nerespectarea condițiilor proprii actului de procedură, privitoare la forma sau conținutul lui, ca atare, eventuala încălcare a dreptului la apărare și a principiului contradictorialității nu se încadrează în prevederile art. 105 alin. (2) C. proc. civ.

De altfel, chiar dacă s-ar considera că încălcarea acestor principii ar ține de forma sau conținutul actului de procedură, nu s-ar putea face dovada vătămării ce nu se poate înlătura decât prin anularea actului de procedură, atâta timp cât partea are posibilitatea să își susțină apărările în recurs.

Mai mult, jurisprudența CEDO sau a instanțelor de judecată este prezumată a fi cunoscută de părți, conținutul acestora reprezentând doar argumente în interpretarea și aplicarea unui text de lege, iar nu noi probe, temeuri de drept sau excepții care să necesite punerea în discuția părților.

De asemenea, trimiterea instanței de apel la decizia CNA nr. 86/2012 sau la rezoluția nr. 1165/1970 a Adunării Parlamentare reprezintă simple argumente în susținerea faptului că în prezenta cauză nu ar fi existat un interes public în prezentarea faptelor care țin de viața privată a reclamantei.

Este nefondat motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. prin care se susține greșita interpretare a prevederilor art. 998, 999 C. civ.

Pentru a interveni răspunderea civilă delictuală potrivit art. 998, 999 C. civ. trebuie întrunite următoarele condiții cumulative: existența unui prejudiciu, existența unei fapte ilicite, existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

În ceea ce privește fapta ilicită, aceasta constă, așa cum a fost reținută de către instanțele de fond din analiza probelor administrate, din aceea că pârâtul, care este jurnalist în cadrul unuia dintre cele mai importante trusturi de presă și de televiziune, este autorul și semnatarul mai multor articole defăimătoare la adresa reclamantei, publicate într-un interval de timp relativ scurt (iulie-octombrie 2008) în cadrul b. „pe surse”, care au culminat cu postarea unui film obscen, odată cu inducerea ideii că protagonista aceluși film ar fi reclamanta. S-a mai reținut că acesta este inițiatorul scandalului mediatic declanșat împotriva reclamantei, ulterior acestei postări.

De asemenea, pentru a ilustra afirmațiile defăimătoare pârâtul a postat pe același blog fotografii conținând portretul reclamantei, fără a avea acordul acesteia. Fotografiiile au fost prelucrate prin deformarea chipului reclamantei.

În susținerea ideii că fapta sa nu reprezintă o faptă ilicită pârâtul a invocat libertatea de exprimare a jurnaliștilor care are un conținut mai larg în cazul în care articolele se referă la un politician, și în special atunci când se află în campania electorală, cu aspirații de a deveni ministru al educației, caz în care moralitatea acestuia ar putea reprezenta obiect al

interesului public.

De asemenea, a arătat că nu era necesar acordul reclamantei pentru publicarea fotografiilor pe blog întrucât acestea erau deja publicate pe internet.

În primul rând, este de reținut că articolele defăimătoare la adresa reclamantei au fost publicate în cadrul b. intitulat „pe surse” unde nu se menționa identitatea celui care deținea acest blog. Pârâtul chiar a negat în fața primei instanțe că ar fi el persoana care a postat articolele defăimătoare în cadrul aceluși blog, nerecunoscând acest lucru nici în cadrul interogatoriului care i-a fost luat în fața primei instanțe.

Din probele administrate instanțele de fond au ajuns la concluzia acestei identități, fapt care nu a mai fost negat de către pârât în apel și recurs.

Astfel, deși poate fi discutabil dacă pârâtul este beneficiarul protecției mai extinse a libertății de exprimare conferită de către CEDO jurnaliștilor, având în vedere că pârâtul a acționat ca o simplă persoană care scrie pe un blog, totuși ținând cont că identitatea deținătorului b. în cauză era cunoscută în mediul jurnalistic, iar reclamanta nu a negat existența acestui beneficiu în favoarea pârâtului, urmează a fi făcută analiza îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale din această perspectivă.

Este nefondată susținerea recurentului în sensul că instanța de apel nu ar fi identificat fiecare faptă în parte care a dus la încălcarea mai multor componente ale dreptului la viață privată și că ar fi confundat dreptul la viață privată cu dreptul la viață intimă.

Instanța de apel a identificat fapta ilicită care constă în campania de denigrare și defăimare a reclamantei pornită de către recurent, campanie în care s-au folosit mai multe mijloace ilicite prin care s-au încălcat mai multe componente ale dreptului la viață privată protejată de art. 8 din CEDO, așa cum se va menționa mai jos.

În ceea ce privește dreptul la propria imagine, faptul că fotografiile reprezentau apariții publice anterioare ale reclamantei nu înseamnă că reclamanta și-ar fi dat acordul și pentru deformarea acestora.

Pe de altă parte, este evident, din considerentele instanței de apel, că aceasta folosește sintagma ”viață intimă” cu sensul de viață privată, sintagmă care se regăsește și în jurisprudența CEDO pentru a se face distincție, de exemplu, între viața privată personală (intimă) și viața privată socială.

Fapta ilicită constă în campania de denigrare și defăimare a reclamantei care a culminat cu inițierea unui scandal sexual, iar nu în eventuala relatare cu obiectivitate a unor situații de interes public cum ar fi cea exemplificată de recurentul pârât (înmânarea unei sume de bani către președintele partidului din care face parte și posibilele explicații). Despre imputarea factuală făcută de către pârât că reclamanta era protagonista filmului obscen a reținut instanța că nu a fost dovedită, iar nu despre vreo informație de interes public cum este cea exemplificată anterior.

În ceea ce privește încălcarea dreptului la viață de familie, aceasta s-a produs și prin afirmarea faptului că actul sexual redat în filmul în cauză ar fi avut loc între reclamantă și un alt om politic, și astfel imputarea factuală în sensul că reclamanta ar fi avut o relație extraconjugală.

Faptul că reclamanta nu a formulat un drept la replică imediat ce a început publicarea articolelor și nu a avut o reacție imediată față de opiniile potrivit cărora aceasta ar fi fost protagonista filmului nu îl exonerează de culpă pe pârât, și cu atât mai puțin nu face ca fapta să devină licită.

Verificarea îndeplinirii condițiilor existenței faptei ilicite și a culpei se face raportat la momentul săvârșirii faptei iar nu în funcție de negarea sau nu cu rapiditate a victimei a faptelor afirmate într-un articol. Verificarea veridicității faptelor afirmate într-un articol de către un ziarist trebuie să aibă loc anterior publicării aceluși articol, iar nu ulterior. Aceasta presupune responsabilitatea jurnalistică și respectarea deontologiei acestei profesii.

De altfel, reclamanta a reacționat în cadrul blogului personal față de campania de denigrare desfășurată de către pârât în septembrie 2008, în octombrie 2008 publicând și o expertiză extrajudiciară prin care au fost analizate imaginile publicate în cadrul blogului pârâtului, concluzionându-se în sensul că persoana care apare în acel film nu este reclamanta.

În privința existenței prejudiciului, în cazul faptelor ilicite care aduc atingere unui drept personal nepatrimonial cum este dreptul la viață privată, prejudiciul constă în provocarea de suferințe de ordin psihic (daune morale). Pentru a ajunge la concluzia existenței acestora nu este necesară probarea afectării în concret a vieții profesionale, atâta timp cât

reclamanta nu a cerut acordarea de daune pentru producerea unor prejudicii materiale.

În schimb, retragerea candidaturii la alegeri ar putea fi o consecință a campaniei de denigrare care s-ar traduce prin pierderea credibilității în fața electoratului, în urma atingerilor grave aduse reputației reclamantei.

Sunt nefondate și motivele de recurs prin care se susține greșita reținere de către instanța de apel a legăturii de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu.

Atâta timp cât fapta ilicită constă în încălcarea mai multor componente ale dreptului la viață privată prin publicarea articolelor defăimătoare, inclusiv legarea numelui reclamantei de un scandal sexual, și a fotografiilor deformate ale reclamantei, fără acordul acesteia, această acțiune produce ca efect de necontestat suferințe psihice (daune morale).

Această soluție este determinată de caracterul subiectiv, intern al prejudiciului moral, proba sa directă fiind practic imposibilă. Aceasta este explicația pentru care în acest caz legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciul moral rezultă din însăși săvârșirea faptei.

Faptul că dreptul la viață privată prin încălcarea reputației reclamantei ar fi fost atins și prin alte "prezentări în mass-media" anterioare campaniei de defăimare pornite de către pârât nu înseamnă că această faptă ilicită nu i-a produs reclamantei suferințe suplimentare.

Susținerea recurentului echivalează cu concluzia absurdă că dreptul la reputație al reclamantei ar fi fost epuizat înainte de a începe această campanie de denigrare a reclamantei, situație care nu poate fi de conceput în general și cu atât mai puțin în cazul de față, în care reclamanta beneficia de o părere publică favorabilă dedusă, printre altele, atât din nivelul și calitatea studiilor sale, cât și din modalitatea de exercitare a profesiei de avocat și preocupările sale academice.

În cadrul prezentului dosar, așa cum corect a reținut instanța de apel trebuie evaluat impactul emoțional produs de articolele care fac obiectul acestui dosar, iar nu de faptele ilicite ale altor persoane.

Faptul că o persoană este jignită anterior, chiar prin rostirea acelorași cuvinte denigratoare, de către aceeași persoană sau de către alta, nu înseamnă că ulterior suferința psihică nu va mai exista sau că va fi redusă până la limita dispariției.

De asemenea, faptul că afirmațiile denigratoare ale pârâtului nu i-au afectat vizibil viața profesională nu este relevant sub aspectul existenței faptei ilicite, având în vedere că, în cazul lezării reputației, este relevantă și părerea pe care și-o fac despre o anumită persoană oamenii care nu o cunosc îndeaproape, cei care o cunosc fiind plauzibil să nu creadă afirmațiile mincinoase care se fac despre acea persoană.

Recurentul pârât susține că articolele publicate pe blogul personal ar fi fost de interes public întrucât se refereau la moralitatea reclamantei, candidat la alegeri, și posibil viitor ministru al educației și că astfel ar fi interesat opinia publică. Recurentul pârât nu a arătat concret la care dintre faptele imputate în prezenta cauză se referă, menționând doar pasaje din mai multe hotărâri ale CEDO referitoare la protecția discursului politic, a dezbaterilor electorale, a dezbaterilor care interesează opinia publică/viața națiunii.

În primul rând este de precizat că fapta ilicită reținută de către instanțele de fond a constat în campania de defăimare și denigrare care s-a desfășurat timp de mai multe luni și care a fost compusă din: atacuri gratuite la persoana reclamantei, la caracteristicile fizice ale acesteia, prin folosirea unui limbaj injurios, cuvinte care nu erau necesare în criticarea activității politice a acesteia; publicarea unor imagini ale reclamantei deformate intenționat, fără acordul acesteia, în același scop menționat anterior; postarea pe blog a unui film obscen în care se reda un act sexual cu inducerea ideii că protagonistul acelui film ar fi reclamanta și că cealaltă persoană din film ar fi fost un alt om politic, informație care a fost preluată de mass-media și s-a transformat într-un adevărat scandal sexual.

Despre aceste fapte a reținut instanța de apel că nu priveau o dezbatere de interes public.

Așa cum se reține în cauza CEDO Petrina împotriva României, în care se pune problema unor injurii aduse unui om politic, "39.(...) obligația pozitivă ce decurge din art. 8 din Convenție trebuie să intre în discuție dacă afirmațiile în cauză depășesc limitele criticilor acceptabile în temeiul art. 10 din Convenție (cf. mutatis mutandis Chauvy citată anterior, parag. 70 in fine).

Curtea reamintește de asemenea că art. 10 alin. (2) din Convenție nu lasă deloc spațiu pentru restrângeri ale libertății de exprimare în domeniul discursului politic sau al chestiunilor de interes general. În plus, limitele criticii admisibile sunt mai ample față de un om politic, vizat în această calitate decât față de un simplu particular: spre deosebire de al doilea, primul se expune inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale atât din partea ziaristilor cât și din

partea masei de cetățeni; în consecință, trebuie să arate o toleranță mai mare (a se vedea Feldek împotriva Solvaciei, nr. 20032/95, parag. 74, CEDH 2001-VIII).

În practica sa, Curtea face distincția între fapte și judecăți de valoare. Dacă concretețea primelor se poate dovedi, următoarele nu-și pot demonstra exactitatea. Pentru judecățile de valoare, această cerință este irealizabilă și aduce atingere libertății de opinie în sine, element fundamental al dreptului asigurat de art. 10 (cf. cauzei Lingens citată anterior, pag. 28, parag. 46 și Ivanciuc împotriva României, decizie nr. 18624/03, 8 septembrie 2005).

Nu e mai puțin adevărat că faptul de a acuza anumite persoane implică obligația de a furniza o bază reală suficientă și că inclusiv o judecată de valoare se poate dovedi excesivă dacă este lipsită total de o bază reală (cf. cauzei Ivanciuc citată anterior și Cumpănă și Mazăre citată anterior parag. 98-101).

Dacă în baza rolului ce-i este atribuit presa are efectiv datoria de a alerta publicul atunci când este informată asupra presupuselor abuzuri din partea aleșilor locali și funcționarilor publici, fapta de a acuza direct anumite persoane, indicându-le numele și funcțiile, implica pentru ziașiți în speță obligația de a furniza o bază reală suficientă (Lešnik împotriva Slovaciei, nr. 35640/97, parag. 57 in fine, CEDH 2003-IV; Vides Aizsardzibas Klubs împotriva Letoniei, nr. 57829/00, parag. 44, 27 mai 2004)".

De asemenea în parag. 48 al aceleiași hotărâri se reține că prezentare deformată a realității, lipsită de orice bază reală nu se încadrează în "doza de exagerare» sau de «provocare» a cărei folosire este permisă în cadrul exercitării libertății jurnalistice (Dalban împotriva României [GC], nr. 28114/95, parag. 49, Culegere, 1999-VI)".

Este nefondată susținerea din recurs în sensul că instanța de apel ar fi acordat în mod nejustificat prioritate art. 8 din CEDO față de art. 10 din CEDO.

Ceea ce reclamanta a invocat în acțiune este depășirea limitelor libertății de exprimare, pe de o parte prin abordarea unor subiecte care țineau exclusiv de viața privată de familie a reclamantei care nu a fost adusă de către aceasta în public, iar pe de altă parte prin folosirea unui limbaj batjocoritor, defăimător la adresa reclamantei ca persoană, care nu era necesar pentru comunicarea informațiilor de către pârât, prin publicarea unor fotografii deformate în mod voit pentru a susține afirmațiile denigratoare, prin publicarea unui film obscen odată cu inducerea ideii false că reclamanta ar fi protagonista acestuia, toate acestea constituindu-se într-o campanie de denigrare a reclamantei care s-a desfășurat timp de mai multe luni, prin publicarea a peste douăzeci de articole, într-o perioada electorală.

Astfel, ceea ce se impută articolelor în cauză nu este comunicarea de informații de interes public, ci atacul gratuit la persoană.

În ceea ce privește jignirile la adresa persoanei reclamantei, incluzând publicarea fotografiilor deformate în sprijinul acestui demers, această modalitate de exprimare nu a fost folosită în contextul unei dezbateri politice sau a unei dezbateri privind o problemă de interes public, termenii folosiți de reclamant nu erau indispensabili pentru comunicarea mesajului său, erau atacuri gratuite la adresa reclamantei, acești termeni relevând intenția pârâtului de a o ofensa pe reclamantă.

În legătură cu publicarea filmului obscen și acreditarea ideii că reclamanta ar fi protagonista acestuia, sunt de reținut următoarele aspecte.

Moralitatea unui politician (fie el posibil viitor ministru al educației), care ar putea reprezenta o problemă de interes public, nu ține de viața sexuală a celui politician, problemă strict privată, atâta timp cât nu se face dovada că a fost adusă în spațiul public cu consimțământul sau prin comportamentul acestuia.

Pârâtul nu a susținut că ar fi vorba despre un film pornografic în sens strict, deci că s-ar pune problema dezbaterii moralității unui om politic pentru faptul de a fi jucat în astfel de filme pentru adulți, ci de la început s-a pornit de la faptul că ar fi fost un film privat care prezenta un act sexual filmat în aparență în și din interiorul unui autoturism. Astfel, nu se pune nici problema unui eventual ultraj contra bunelor moravuri.

În aceste condiții filmul prezenta toate datele în sensul că ar ține exclusiv de viața privată a persoanelor filmate.

Date fiind aceste aspecte, este corectă concluzia instanței de apel că postarea filmului și identificarea uneia dintre persoane ca fiind reclamanta nu ținea de o dezbateră de interes public.

Astfel cum se reține în jurisprudența CEDO, dacă există un drept al publicului de a fi informat, drept ce poate în anumite circumstanțe particulare, să poarte asupra unor aspecte ale vieții private ale unor personalități politice, nu se poate

spune că publicațiile care au ca obiect unic satisfacerea curiozității unui anumit public, privitor la detaliile vieții private ale unei persoane, oricare ar fi notorietatea acesteia, contribuie în vreun fel la dezbaterile de probleme de interes general pentru societate (Company y Diez de Revenga et Lopez Galiacho perona c/Espagne; Julio Bon Gibert et El Hogar y La Moda J.A. c/Espagne).

Este nefondată susținerea recurentului în sensul că nu există faptă ilicită în cauză, întrucât a acționat cu bună-credință pe baza unor elemente de fapt, pentru a oferi informații corecte, în conformitate cu etica jurnalistică.

În ceea ce privește jignirile la adresa caracteristicilor fizice ale reclamantei, incluzând publicarea fotografiilor deformate în sprijinul acestui demers, este de reținut faptul că această modalitate de exprimare nu a fost folosită în contextul unei dezbateri politice sau a unei dezbateri privind o problemă de interes public, fiind atacuri gratuite la adresa reclamantei. Termenii folosiți de reclamant nu erau indispensabili pentru comunicarea mesajului său, acești termeni relevând intenția pârâtului de a o ofensa pe reclamantă.

Referitor la publicarea filmului obscen și acreditarea ideii că reclamanta ar fi protagonista acestuia, așa cum s-a reținut anterior, țineau de viața strict privată și nu exista vreo informație plauzibilă în sensul că fuseseră făcute publice de către persoana despre care se afirma că este protagonista filmului, astfel că nu priveau interesul publicului de a fi informat.

Pe de altă parte, în speță s-a făcut dovada că această informație a fost falsă, iar pârâtul nu a susținut că a făcut vreo verificare cu privire la veridicitatea imputării factuale pe care a făcut-o, singurele apărări fiind în sensul că lui și altora li s-a părut că protagonista filmului semăna cu reclamanta.

Având în vedere gravitatea afirmațiilor legate de prezența pe internet a unui film obscen care ar fi avut-o ca protagonistă pe reclamantă, dar și pretinsa relație extraconjugală pe care ar fi avut-o cu un alt politician, fără ca pârâtul să fi avut vreun minim indiciu al veridicității acestor afirmații dedus din comportamentul anterior al reclamantei, nu se poate reține buna-credință a acestuia.

În cauză nu s-a dovedit că prin comportamentul său reclamanta ar fi adus în public aspecte care țin de viața privată, și anume de viața sexuală, care să-l facă pe pârât să fie convins, având în vedere gravitatea imputării factuale, că reclamanta este protagonista filmului obscen în cauză.

Faptul că a declarat pentru un ziar că a încercat să stopeze mesajele cu aluzii sexuale ale unui jurnalist nu înseamnă că a adus la cunoștința publicului aspecte care țin de viața sa sexuală, care să-l îndreptățescă pe pârât să creadă că protagonista aceluia film care reda un act sexual era reclamanta, ci dimpotrivă că nu a fost de acord să fie atrasă în astfel de discuții cu tentă sexuală. Nici faptul că ar fi negat formularea unei cereri de divorț nu putea duce la concluzia că reclamanta ar fi dispusă în mod ușuratic să aducă în public aspecte care țin de viața sa privată, ci că dimpotrivă, încearcă să țină viața de familie departe de dezbaterile publice.

Utilizarea de către pârât a sintagmelor „din auzite/se pare” nu poate duce la concluzia că pârâtul ar fi avertizat publicul asupra faptului că face afirmații subiective sau că și-ar fi manifestat dubiul cu privire la cele afirmate.

Dimpotrivă, modul cum a gestionat comentariile injurioase, și chiar propriile răspunsuri, care au fost postate pe blog, denotă faptul că nu a intenționat niciun moment să contrazică imputarea factuală menționată anterior.

De asemenea, comportamentul procesual al pârâtului care a negat într-o primă fază că ar fi deținătorul b. ”pe surse” reflectă atitudinea nesinceră și refuzul de asumare a responsabilității jurnalistice față de subiectul în cauză.

În aceste condiții nu se poate reține că pârâtul ar fi furnizat o explicație obiectivă cu privire la informațiile prezentate.

Din cele expuse anterior reiese și culpa pârâtului în săvârșirea faptei ilicite în cauză.

Sunt fondate motivele ambelor recursuri prin care se susține că instanța de apel nu a analizat raportat la situația de fapt în cauză temeinicia evaluării prejudiciului de către prima instanță, astfel că reducerea sumei de 70.000 de euro stabilite cu acest titlu de către prima instanță la suma de 20.000 de euro apare ca fiind nejustificată.

Simpla trimitere la cuantumul daunelor morale din hotărâri ale CEDO, pronunțate, de altfel, în cauze fără legătură cu fapta ilicită pretinsă în prezentul litigiu, sau la hotărâri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în alte cauze nu poate reprezenta o astfel de analiză, care trebuie să se raporteze la gravitatea faptei săvârșite de către pârâtul din prezentul litigiu, la urmările pretinse în legătură cu aceasta în cadrul aceluiași litigiu.

În privința criteriilor de stabilire a despăgubirilor aferente prejudiciilor morale, așa cum s-a reținut în doctrină și jurisprudență, acestea se stabilesc prin aprecierea subiectivă a judecătorului, dar având în vedere anumite criterii

obiective rezultând din cazul concret dedus judecării, în raport cu consecințele negative suferite de victimă pe plan fizic și psihic, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială.

Trebuie de asemenea respectat criteriul general evocat de instanța europeană, potrivit căruia despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă dreptului la viață privată, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora. Cuantumul despăgubirilor trebuie determinat astfel încât să se obțină satisfacția echitabilă a victimei, dar și împiedicarea realizării, continuării sau repetării faptelor dăunătoare.

Aceste criterii sunt subordonate condiției aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs victimei.

Toate aceste criterii trebuie raportate la elementele specifice prezentei cauze care trebuie identificate concret prin raportare la situația de fapt ce rezultă din probele administrate în cauză.

În prezenta cauză în raport de circumstanțele specifice prezentului litigiu instanța de apel trebuia să se raporteze, de exemplu, la gravitatea afirmațiilor făcute de pârât, modalitatea concretă specifică prezentului litigiu de săvârșire a faptei ilicite (momentul ales, pluralitatea actelor, etc.), gradul de afectare a prestigiului profesional și a personalității morale, consecințele faptei ilicite, mijlocul de comunicare utilizat (care poate avea efecte asupra întinderii în timp a consecințelor prejudiciabile, dar și asupra eforturilor de înlăturare a acestora, față de exprimarea în presa scrisă sau în mediul audiovizual), calitatea pârâtului de jurnalist (care presupune o respectare riguroasă a principiilor de etică și deontologie profesională, dar și o conștientizare mai mare a efectelor pe care le-ar putea produce afirmațiile injurioase și false), comportamentul public anterior al reclamantei.

De asemenea, instanța de apel trebuia să se raporteze la influența pe care ar putea-o avea asupra determinării cuantumului despăgubirilor morale încălcarea mai multor componente ale dreptului la viață privată (dreptul la propria imagine, dreptul la onoare și demnitate, dreptul la viața de familie).

În consecință, situația de fapt nefiind pe deplin stabilită sub aspectul determinării cuantumului prejudiciului, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1)-(3) și 313 C. proc. civ. coroborat cu art. 304 pct. 7 raportat la art. 314 C. proc. civ., va admite recursurile, va casa decizia recurată și va trimite cauza spre rejudecare aceleiași instanțe de apel.

Pe lângă cele reținute anterior, instanța de apel mai este ținută în rejudecare și cu privire la soluția asupra capătului de cerere privind obligarea pârâtului să înlătore pe cheltuiala sa, din cadrul tuturor site-urilor web - a filmului publicat de pârât care aduce atingere drepturilor nepatrimoniale ale reclamantei, care a fost respins de către instanța de apel, dar și cu privire la soluția primei instanțe de obligare a pârâtului la înlăturarea articolelor, comentariilor și filmelor conținute pe site-ul w.w.i.b.com sau pe oricare alt site aparținând pârâtului care este de natură să aducă atingere onoarei, demnității și imaginii reclamantei, care a fost menținută de către instanța de apel, soluții care nu au fost atacate în recurs.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursurile declarate de reclamanta B.A. și pârâtul B.I. împotriva deciziei nr. 147 A din 03 aprilie 2012 a Curții de Apel București, secția a IV-a civilă.

Casează decizia recurată și trimite cauza spre rejudecare aceleiași instanțe de apel.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 23 aprilie 2013.